

Läroarutbildningen
Examensarbete
Hösten 2004

Sång- och musikstunder i förskolan

- En studie på fyra förskolor

Handledare:
Michael Eylers

Författare:
Sandra Andersson
Liselotte Othfors

Sång- och musikstunder i förskolan

- En studie på fyra förskolor

Abstract

I litteraturstudien tas det upp om barns tidiga musicerande samt vilken roll pedagogen har för musikaliska aktiviteter på förskolan. Det tas även upp vad litteraturen säger om sång- och musikstunder. Genom enkätundersökningar och intervjuer vill vi undersöka hur förskolepedagogerna ser på sång- och musikstunder i sin verksamhet. Utifrån dessa resultat har vi konstaterat att förskolepedagogerna använder sig av sång och musik i den pedagogiska verksamheten. Däremot används sången och musiken i varierande utsträckning. Denna variation kan bero på om sång- och musikstunden är spontan respektive planerad. Den spontana sången och musiken används mer än vad pedagogerna är medvetna om.

Ämnesord: Sång- och musikstunder, förskolan.

Innehåll

Förord	4
1. Inledning	5
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte	5
2. Litteraturstudier	6
2.1. Barns utveckling genom tidigt musicerande	6
2.2. Barns musikaliska utveckling.....	7
2.2.1. Från ca. ett till tre år	7
2.2.2. Tre till fyra år	9
2.2.3. Fyra till sex år.....	9
2.3. Sång- och musikstunder	10
2.4. Pedagogernas roll för musikaliska aktiviteter på förskolan	12
2.5. Vad är Lpfö 98?.....	13
2.5.1. Förskolans styrdokument om sången och musiken.....	14
3. Problemformulering	15
4. Metod	15
5. Resultat	17
5.1. Enkätredovisning.....	17
5.1.1. Hur sång- och musikstunder utformas	17
5.1.1.1. Sång- och musikstundernas omfattning på förskolorna	17
5.1.1.2. Sång- och musikstundernas innehåll	17
5.1.2. Sång och musik i olika sammanhang	18
5.2. Intervjuredovisningen.....	19
5.2.1. Hur sång- och musikstunder utformas	19
5.2.1.1. Planering av sång- och musikstunder.....	19
5.2.1.2. Sång- och musikstundernas omfattning på förskolorna	19
5.2.1.3. Sång- och musikstundernas innehåll	20
5.3. Sång och musik i olika sammanhang	21
6. Diskussion	22
6.1. Reflektion över urval.....	22
6.2. Resultatdiskussion	22
6.3. Konsekvenser för vår yrkesroll	24
7. Sammanfattning	25
8. Litteraturlista	27

Bilagor

Förord

Under arbetets utformning har vi arbetat sida vid sida och därmed har ingen av oss gjort mer än den andra. Båda två var även närvarande under alla våra intervjuer med förskolepedagogerna och därefter delade vi upp kassetbanden och skrev sedan ut två intervjuer var ordagrant.

Vi vill tacka alla förskolor som hjälpt oss genom att svara på vår utsända enkät. Samt tacka de förskolepedagoger som ställt upp på att bli intervjuade trots inskolningar och planeringstider m.m. Tack vare er har vi kunnat få en bredd i vår undersökning.

Till sist vill vi även rikta ett stort tack till vår handledare Michael Eylers för stöd och handledning under vårt utformande av examensarbetet.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

I vår utbildning till lärare med inriktning mot förskolan har vi läst en kurs, *Det musiska barnet (20p)*, som innefattade sång och musik. När det var dags att välja ämne för examensarbetet föll det sig naturligt för oss att välja detta ämne. Detta då vi båda två har ett intresse av att veta mer om pedagogernas användande av sång- och musikstunder. Vi har under tidigare VFU-perioder lagt märke till att pedagogerna på förskolorna har olika inställning till sång- och musikstunder. Vissa är mycket engagerade i sång- och musikstunderna medan andra inte vill hålla i dessa stunder.

1.2. Syfte

Vårt syfte med detta arbete är att öka kunskaperna kring sång- och musikstunderna i förskolan. Vi har en förhoppning att främst förskolepedagoger, men också dagbarnvårdare och föräldrar skall få en större insikt om barns musikaliska utveckling.

2. Litteraturstudier

2.1. Barns utveckling genom tidigt musicerande

För barn och även vuxna är musik och rörelse en naturlig del av människan (Granberg, 1994, s. 24; Rauscher, 1998, s. 29). Det är genom sång och musik som barnet får en ökad förståelse för vad deras kroppar kan och inte kan göra, dvs. deras motoriska utveckling (Granberg, 1994 s. 20). Enligt Centerheim-Jogeroth (1988, s. 21) kan man inte hoppa över det rörelsetränande stadiet då barnen utan detta stadium inte kan gå vidare i sin utveckling. Det är därför viktigt att träna motoriken så mycket det går. Vidare tar Centerheim-Jogeroth upp att grovmotoriken måste vara färdigutvecklad innan barnet börjar skolan då finmotoriken bygger på grovmotoriken. Som Ellneby (1991, s. 54ff) tar upp bygger finmotorikens olika handgrepp på de mer grovmotoriska handgreppen. Förskolebarnens handgrepp utvecklas från toppgrepp vid ca. 1-2 års ålder, där barnen griper med hela handen ovanpå till exempel pennan, till att ta vid ca. 5 års ålder utveckla tummens oppositionsrörelse som är den sista rörelsen. Detta är då tummen skall kunna röra vid varje finger på handen. Ellneby menar att handmotoriken kan övas upp genom fingerlekar och sånglekar. Ett exempel på detta kan vara ”Tumme möter tumme”. Uddén (2004, s. 90) menar att allt efter som barnen utvecklar en motorisk kontroll över sin kropps olika delar, exempelvis tungan och händer, utvecklas även den språkliga förmågan. Uddén tar vidare upp att det länge har betonats motorikens betydelse som en grundsten för barns förmåga att kunna lära sig läsa och skriva. ”Men” säger Uddén ”/.../ motorisk träning utan rytm är inte lika effektiv som den rytmiska och regelbundna rörelsen tillsammans med språket som den musiska leken stimulerar till” (Uddén, 2004, s. 90). När barnet lär sig att använda sång och musik i interaktion med sina föräldrar utvecklar barn sång och tal. Barnet kan även lära sig att använda sång och musik i samspel med andra så som andra vuxna och kamrater. Får inte barnen denna yttre stimulans från omgivningen blir sång och talförmågan bristfällig enligt Uddén (2004, s. 84). I och med att barnen börjar använda sig av sina motoriska färdigheter leder det till att barnen rör sig mer i rummet och får därmed en ökad rumsuppfattning (Granberg, 1994 s. 20; Jernström & Lindberg, 1995, s. 10, 13).

Barnet utvecklar även en socialförmåga att samspela med andra. Den sociala förmågan leder i sin tur till att barnet får en ökad empati för omgivningen. Genom sången och musiken får barnet uttrycka sina känslor och får därmed en förståelse för olika sinnesstämningar. Musik

och sång är en slags kommunikation som även utvecklar barnets språk samtidigt som språket går parallellt med identitetsutvecklingen (Claesdotter, 2002, s. 32; Frister Lind, 1999, s. 7; Pramling Samuelsson & Sheridan, 1999, s. 72).

2.2. Barns musikaliska utveckling

2.2.1. Från ca. ett till tre år

Enligt Björkvold utvecklar barnet under sina tidiga levnadsår en flytande sång med hjälp av hela sin kropp. Denna flytande sång är den tidigaste röst- och ljudleken som sker vid skötbordet som joller eller som lallsång när barnet ligger vaken ensam i sin säng eller leker med en leksak (Björkvold, 1991, s. 73; Jederlund, 2002, s. 68). Det handlar inte om sång som vi är vana vid, som till exempel i radio och TV, utan snarare om röstlägen som barnet använder sig omedvetet av för att kommunicera och tillkalla omgivningens uppmärksamhet (Hammershøj, 1997, s. 11f).

Som genom ett trollslag dyker mammas ansikte upp när jag gråter, och med ens är hon borta, men jag kan trolla fram henne igen närhelst jag har lust, jag använder bara min röst. Jag jollar eller gråter – om det är nödvändigt (Hammershøj, 1997, s. 12).

Dessa olika känslouttryck är en del av all musik. Barnet kan utan ord uttrycka känslor i musiken. Detta framgår tydligt när modern och fadern förstår vad barnet vill endast genom att lyssna till de ljud som barnet ger ifrån sig (Hammershøj, 1997, s. 17ff). Från ca. 6-8 månaders ålder utvecklar barnet iterations-joller som är en följd av det tidigare jollrandet. Denna nya form av joller består av upprepande av likadana ljud som pa-pa, da-da och ma-ma. När barnen senare börjat prata upprepar barnet det han/hon hör andra säga. Detta upprepande är till en början mycket mekaniskt. Efter en tid utvecklar barnet sin språkförståelse (Centerheim-Jogeroth, 1988, s. 13).

När barnet är ca. ett år kommer intresset för att slå leksaker eller andra föremål i golvet. Det börjar med fyra till fem regelbundna slag i golvet som snabbt utvecklas till 20-25 slag. Detta kallar man för att barnet har börjat utveckla sin *grundslagskänsla*. Genom det första slaget får barnet energi till att slå nästa slag (Hammershøj, 1997, s. 14f). ”*Grundslagskänslan är kroppens motorkraft*” (Hammershøj, 1997, s. 15). Enligt Uddén (2004, s. 86f) släpper barn i ettårsåldern föremål i golvet. Uddén tar upp att psykologer har uttryckt att barnen övar

släppreflexen genom detta upprepande beteende. Uddén däremot tror att en utlösande faktor med rörelsen är att barnen åstadkommer och får uppmärksamhet av omgivningen genom ljudet.

Från det att barnet är ca. ett och ett halvt år har rytmiken blivit viktigare då den hänger samman med att barnets motoriska färdigheter blivit bättre (Hammershøj, 1997, s. 34). Uddéns erfarenheter är att ettåringar kan klappa takten med händerna eller på knäna med hjälp av en vuxen under korta stunder. Svårigheterna att hålla jämn puls utan musik och en vuxens ledning är svårt även för äldre förskolebarn. Det har en stor vikt att musikens puls och barnets hjärtrytm ligger nära varandra. Helt naturligt rör sig en mindre kropp fortare än en stor (Uddén, 2004, s. 87).

Barnet övar nu på att krypa, gå och hoppa (Hammershøj, 1997, s. 34). För att klara dessa svåra utmaningar tar barnet till olika metoder. Ett exempel på detta kan vara när lille Arnold (2) förstår att det går lättare att hoppa och sjunga samtidigt. Bjørkvold (1991) menar att hoppandet och sången är i symbios med varandra. Vid tvåårsåldern börjar barnet att röra sig mer medvetet till musiken då barnet är bättre på att behärska sina rörelser. Barnet kan dock inte röra sig i takt till musiken eller utföra någon av de motoriska färdigheterna om de inte är ensamma. Detta för att de måste koncentrera sig på det de gör (Hammershøj, 1997, s. 34; Bjørkvold, 1991, s. 56f).

När barnet är ca. två år och framåt kan det sjunga enstaka stavelser och kan även nynna en ljudslinga spontant. Ett barn kan redan från ett och ett halvt års ålder "växelsjunga" tillsammans med vuxna. Detta sker genom att barnet sjunger till en början med den vuxne för att sedan vara tyst. Barnet återkommer mot slutet av sången genom att högt och tydligt sjunga de sista tonerna. Under tystnaden sjunger barnet i samma takt som den vuxne fast tyst inom sig. Man kan säga att barnet har en inre monolog (Hammershøj, 1997 s. 40; Bjørkvold, 1991, s. 74).

Vid ca. två till tre års ålder känner barnet igen en vinjettmelodi från TV till exempel från "Bolibompa" och vet vad de kan förvänta sig när de hör melodin. Däremot kan de inte återge sången eller melodin som de hört (Hammershøj, 1997, 40f).

2.2.2. Tre till fyra år

Treåringen kan fortfarande inte hoppa till musikens grundrytm, men kan nu å andra sidan hoppa tillsammans med sina kompisar och samtidigt hålla sin egen grundrytm. Fyraåringen däremot kan då och då få musikens grundrytm och sin egen grundrytm att stämma överens (Hammershøj, 1997, s. 57f, 65; Sundin, 1978 s. 38). Nu används sången för att reta och skoja med omgivningen. Exempel på detta kan vara ”skvallerbytta bing bång” eller ”Annika pannika vatten skuta slog ena kärring mitt på truta...”. Barnet tycker om att reta varandra genom rytmiska sångramsor (Hammershøj, 1997, s. 58).

Det är i denna ålder som barnet är aktivt i sånglekar och klarar av rörelserna, i och med detta tränar barnen sin motorik. De börjar även intressera sig av att spela instrument. Men det krävs mycket koncentration och uppmärksamhet av barnet. Uddén menar att det verkar som barnets händer är sammankopplade till språkets rytm medan fötterna lättare går i takt med musiken (Hammershøj, 1997, 76f; Uddén, 2004, s. 87f).

Bjørkvold (1991) beskriver hur två tre till fyraåringar sitter nerhasade i var sin bildäcksgunga. Genom gungornas rytm börjar flickornas spontansång, gungan och flickornas rörelser vävs samman till ett. Bjørkvold anser att detta är något som flickorna har med sig sedan fosterstadiet. Genom gungans rytm och rörelse kopplas tankar, ord, sång, känslor och kroppens rörelse samman av flickornas totala upplevelse. Detta är något som den italienske musikforskaren Giuseppe Porzionato uttryckt: ”Se mi muove Apprendo” ”Jag rör mig ... och lär!” (Bjørkvold, 1991, s. 37).

2.2.3. Fyra till sex år

Barn i fyra- till sexårsåldern hittar medvetet på egna sånger om det de utför just nu, sk. ljudlek. Bjørkvold (1991) berättar om en flicka som sitter och ritat. Under tiden som hon ritat sjunger hon ”rita, rita, rita...”. Det flickan gör här är att hon sjunger till sin teckning och det gör hon genom ljudlek. Ritandet och sången blir till en helhet (Bjørkvold, 1991, s. 76f; Jederlund, 2002, s. 68).

I femårsåldern lyssnar barnen gärna på musik och får snabbt en favoritlåt som de lyssnar på upprepade gånger. Barnen behöver nu upprepning och inte variation på sången och musiken (Hammershøj, 1997, s. 86f). Barnen tycker nu om att visa upp sig för vuxna och andra barn. Detta kan ske genom uppträden. Ett exempel kan vara när ett barn sett en rockkonsert på TV. Barnet blir begeistrat av elgitarren och letar igenom huset efter något som kan likna en elgitarr. Kanske en osthyvel, en badmintonracket eller liknade kan symbolisera den häftiga elgitarren. Höjdpunkten blir sedan att få visa upp för föräldrarna vilken rockstjärna han/hon är (Bjørkvold, 1991, s. 46f).

I denna ålder använder barnen i sin spontansång stilar och karaktärer från olika musikgenrer (pop, rock, schlager och barnvisor). Femåringarna är den bästa publik schlagerfestivalen kan ha. Detta då de tar till sig allt de ser och hör som till exempel hur artisterna står och sjunger samt paljetter och glitter på scenkläderna. Detta är saker som senare återspeglas när de själva skall uppträda inför en publik (Hammershøj, 1997, s. 94f).

2.3. Sång- och musikstunder

Vid sång- och musikstunder är det viktigt att anpassa stunderna till de olika åldrarna. De små barnen lever endast här och nu medan de äldre förskolebarnen vill ha fartfyllda stunder. Som pedagog kan det då vara svårt att se till alla barnen. Lagrell (1992, s. 13) menar att pedagogen bör kunna ha en liten samling för alla barnen först och sedan ha samling för de större barnen i tvärgrupper. Det är viktigt vid en sång- och musikstund att den inte är för lång och att pedagogen börjar och avslutar med samma sånger varje gång. Dessa sånger ska man ha som utgångspunkt och däremellan kan allting hända. Under samlingen kan tempot variera. Samlingens början kan vara lugn för att därefter trappas upp och mot slutet återigen bli lugnare. Musik skall vara glädje, både barn och vuxna kan sjunga. Det är inte prestationen i sång- och musikstunderna som skall räknas utan upplevelsen (Bergenstam, 2002a. s. 20ff, 24; Uddén, 2004, s. 131).

Granberg (1994) anser att sång- och musikstunder inte endast ska förekomma en gång i veckan eller till sånger som är kopplade till det pågående temat. Hon menar vidare att det är viktigt att pedagogerna ser över sin dagliga verksamhet då det finns många tillfällen där

pedagogen kan använda sig av sång och musik. Barnen använder sig av spontant musicerande och det är detta Granberg vill att pedagogerna skall synliggöra i verksamheten (Granberg, 1994, s. 19).

Uddholm (1993, s. 53f) menar att det är viktigt att pedagogen inte stressar igenom allt som planerats till sång- och musikstunden, eftersom det viktigaste är upplevelsen och inte prestationen. Även om sång- och musikstunderna inte blir som pedagogen har tänkt sig kan det bli bra ändå, kanske till och med bättre (Bergenstam, 2002b, s. 25).

Enligt Uddén (2004, s. 88) kan det ta lång tid för barnet att bli så trygg på förskolan att han/hon vill försöka sjunga med andra. Vid sång- och musikstunderna kan det vara lika stor upplevelse att sitta bredvid och iaktta pedagogerna och kompisarna som att själv delta. Uddén tar upp ett exempel från en observation hon gjort av småbarn i en sångsamling:

”.../ såg jag en pojke, knappt två år, i början av samlingen ta av sig en sko och en strumpa i taget, sätta på sig skorna igen och lägga strumporna bredvid sig. När förskolläraren så småningom sjöng *Bä, bä vita lamm*, höll han upp och visade sina strumpor för henne. Hon såg och kommenterade hans handling. Pojken deltog inte synligt vare sig i rörelser eller sång under hela samlingen, men tittade på allt som rörde sig i rummet, inklusive ledaren. Han var helt fokuserad på vad som hände och vad som sades. Och han visade att han hade förstått visfrasen ’...två par strumpor åt lille, lille bror’ samt att han även kunde förutse att visan skulle sjungas” (Uddén, 2004, s. 88).

Barnets ögon avslöjar dess fokusering då barnet varken pekar eller svarar på tilltal. Barnets minne lagrar allt som sker så som händelser och sång. Hemma sjunger barnet ofta förskolans sånger i sitt eget tempo. Barnets föräldrar berättar stolt för förskolepedagogerna om alla sånger som barnet sjunger hemma. När barnet känner sig redo att delta kommer han/hon in i sång- och musikstunderna och förvåna alla genom att sjunga så många sånger. När barnet börjar delta i sångsamlingen är det handrörelserna som han/hon imiterar först. I och med detta är fingerlekar som ”Imse vimse spindel” mycket attraktiva (Uddén, 2004, s. 88f; Uddholm, 1993, s. 53ff; Vesterlund, 2003, s. 19). I sång- och musikstunderna är det viktigt att barnen känner förväntan samtidigt som de känner igen sångerna. Barnet visar tydligt när de kan sången och vill ha en ny sång som kan utmana deras kunskapsinhämtande. Samtidigt är det viktigt att pedagogen kan de sångerna som kommer att tas upp på sång- och musikstunderna. Om pedagogen inte kan sångerna och måste ha texten framför sig blir kontakten med barnen istället lidande. Som pedagog är det också viktigt att tänka på att barnen har olika erfarenheter till sången. Vissa barn kan hela texten medan andra kan nynna den eller endast sitta och

klappar med. Samtidigt kvittar det vad barnen gör då det är en upplevelse och delaktighet i sig. För att skapa omväxling och spänning kan man använda sig av olika hjälpmedel vid sång- och musikstunderna. Dessa hjälpmedel kan vara rekvisita eller rörelselekar etc. (Bergenstav, 2002a, s. 20ff; Uddén, 2004, s. 89). Det viktigaste med sång- och musikstunden är att dela glädjen med varandra i gruppen. Därför är det viktigt att pedagogen avslutar samlingen när den är som roligast. Genom dessa stunder lär sig barnen av varandra och får språklig stimulans (Uddholm, 1993, s. 53ff; Vesterlund, 2003, s. 19).

2.4. Pedagogernas roll för musikaliska aktiviteter på förskolan

Pedagogen har en viktig roll när det gäller barnets musiska utveckling på förskolan. Pedagogens handlande och förhållningssätt till musiken blir en förebild för barnet. När en pedagog sprider glädje genom musiken avspeglas detta på barnet och han/hon vågar vara delaktiga i musicerandet. Pedagogen skall vara ett med musiken istället för att undervisa den. Det är viktigt att pedagogen lägger sång- och musikstunderna på en nivå som är rimlig för barngruppens utvecklingsnivå. Samtidigt bör pedagogen tänka på att förklara tydligt för barnet vad sången handlar om eller vad aktiviteten går ut på. Till exempel kan pedagogen berätta sången som en saga, ramsa eller på något annat sätt gå igenom texten så att barnet får en förståelse av dess innebörd. På så vis lär sig barnet textens rytm och melodi samt de olika språkljuden som finns i texten (Jernström & Lindberg, 1995, s. 27; Vesterlund, 2003, s. 22f). Efter varje sång- och musikstund är det viktigt att pedagogen låter barnet reflektera över sina musikaliska iakttagelser (Claesdotter, 2002, s. 33).

För att göra musiken mer tilltalande för barnet kan pedagogerna låta barnet ta med sin favoritmusik till förskolan, ha veckans sång eller låta invandrarbarn ta med sig musik från sitt hemland. Veckans sång kan vara allt från en traditionell barnvisa som till exempel ”Bä, bä vita lamm” till en modern poplåt av till exempel Markoolio (Jernström & Lindberg, 1995, s. 30ff).

Enligt Uddén har vuxna upptäckt att sången lockar barnen till att göra rutinhandlingar. Ibland kan detta ses som manipulation när barnen till exempel ska städa. Men det är ett sätt att samla sina tankar och koncentrera sig på sin uppgift. Inom Fröbelmetodiken utvecklade man

pedagogiska sångsignaler när barnen till exempel skulle gå till bordet. Detta är något som återkommer idag då pedagogerna märkt att de är lyhörda för dessa sångsignaler (Uddén, 2004, s. 125).

Det är viktigt att inte tvinga barnet att delta i sång- och musikstunder när han/hon hellre vill göra något annat. Det kan annars leda till att barnet får en negativ syn på sång- och musikstunder. Här är det viktigt att pedagogen läser av barnets kroppsspråk och lyssnar på barnets önskemål. Det kan ibland vara bättre att ha kortare stunder med sång och musik då barnet av olika faktorer inte klarar av att sitta still och vara koncentrerade under längre stunder just denna dag. Här gäller det att pedagogerna är flexibla och ser till barnets intressen och inte enbart till det planerade (Bergénstam, 2002b. s. 25; Hammershøj, 1997, s. 78f; Winnberg, 1990, s. 23).

Pedagoger som har en negativ syn på sång och musik överför detta på barnen. Denna negativa syn på sång och musik kan till exempel ha uppstått redan vid pedagogens egen skolgång. (Winnberg, 1990, s. 10, 15f; Vesterlund, 2003, s. 19, 22).

.../ fröken stannade mitt i en sång och tittade missnöjt ut över klassen och utbrast: 'Nu sjunger vi sången en gång till från början. Men utan Gustav!' Och när klassen denna gång sjunger utan Gustav, ler fröken helt belåten (Winnberg, 1990, s. 15).

En liknande händelse kan få vem som helst att tvivla på sin musikaliska kapacitet. I och med en eller flera liknande händelser kan personen få svårt att senare kunna se glädjen i sången och musiken. Genom att ha berövats sin sångspontanitet som barn kan vissa pedagoger endast känna sig trygga när de sjunger hemma i duschen eller i bilen (Jernström & Lindberg, 1995, s. 35).

2.5. Vad är Lpfö 98?

Tidigare har de kommunala förskolorna styrts av allmänna råd från Socialstyrelsen. Från och med 1 januari, 1998 har förskolan fått sin första läroplan (*Lpfö 98*) vilket innebär att förskolan är den första länken i ett samlat utbildningssystem för barn och ungdom. Förskolan ska styras av läroplanen och man kan i läroplanen läsa vilka krav som ställs på verksamheten av staten, man kan även läsa vilka krav och förväntningar barn och föräldrar har rätt att ställa på

verksamheten. I läroplanen anges de mål som verksamheten på förskolan skall uppnå. Man anger inte hur de skall uppnås däremot anges riktlinjer man kan arbeta efter. Det ligger på varje förskolas ansvar att uppnå på bästa sätt. I samverkan mellan förskola och hem skall varje enskilt barns utveckling och lärande främjas (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 3).

2.5.1. Förskolans styrdokument om sången och musiken

Lpfö98 tar upp om sång och musik på följande sätt:

”Förskolan skall ge barnen stöd att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. De skall få hjälp att känna tilltro till sin egen förmåga att tänka själva, att handla, röra sig och att lära sig, d.v.s. bilda sig utifrån olika aspekter såsom intellektuella, språkliga, etiska, praktiska, sinneliga och estetiska” (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 10).

”Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk, utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande” (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 10).

”Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama” (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 12f).

3. Problemformulering

- Hur använder sig förskolepedagogerna av sång- och musikstunder i sin verksamhet?
- Hur arbetar förskolepedagogerna med sång och musik i sin verksamhet?

4. Metod

I vår sökmetod började vi med att söka fakta i litteratur samt i pedagogiska tidskriftsartiklar till litteraturstudien. Detta för att få fram fakta om hur viktig sången och musiken är för barnen enligt tidigare undersökningar. Vi gjorde en enkät (se bilaga 1) med både öppna och fasta frågor, med andra ord en strukturerad form på enkäten (Johansson & Svedner, 2001, s. 24f). Anledningen till enkätens uppkomst var att vi ville få en översiktlig bild av användandet av sång och musikstunder på förskolorna. Utifrån översikten valde vi att göra intervjuer för att få en djupare inblick av pedagogernas syn på sång och musikstunder. Intervjufrågorna utformades som öppna frågor och kan läsas i bilaga 2. När en undersökning skall göras på en stor grupp är enkätundersökning en passande metod anser Bjurwill (2001, s. 40). Däremot vid undersökning av ett fåtal individers tankar angående vissa frågor är intervju en mer passande metod. Förskolorna för enkätundersökningen valdes ut från telefonkatalogen där vi tog alla förskolorna i en kommun i södra Sverige. Enkätfrågorna utformades utifrån vår problemformulering. Därefter fortsatte vi vår sökmetod genom att sända ut denna enkät till 46 stycken förskolor i södra Sverige. Utifrån dessa 34 stycken enkätsvar gjorde vi ett slumpmässigt urval på fyra stycken förskolor. Urvalet skedde genom att vi drog fyra enkätsvar som sedan kontaktades för kommande intervjuer. Vi meddelade vid samtalet att förskollärare och barnskötare vid redovisningen av intervjuerna kommer att vara anonyma. Förskolorna fick på enkäten meddela om de inte ville bli utvalda för en eventuell intervju. Vi har valt att göra intervjuerna på plats istället för telefonintervjuer då vi läst i Bjurwill (2001) att det är viktigt med den personliga kontakten och att man har gott om tid. Anledningen till att vi valde att använda oss av både enkätundersökning och intervjuundersökning var att vi ville ha variation av metodanvändningen. Redovisningen av enkäterna skedde genom att vi samlade alla svaren från de olika förskolorna under respektive fråga (se bilaga 3) (Bjurwill, 2001, s.36, 39ff). Under intervjuerna använde vi oss av diktafon för att sedan kunna redovisa

intervjuerna så detaljerat som möjligt (se bilaga 4, 5, 6 och 7). Dessa kassetband kommer att förstöras efter bearbetningen av intervjumaterialet för att de inte skall komma i orätta händer (Johansson & Svedner, 2001, s. 26). Vid enkät- och intervjuredovisningen kommer vi att utgå ifrån Patel och Davidssons (2003, s. 121ff) struktur för bearbetning av insamlad information.

5. Resultat

5.1. Enkätredovisning

Nedan redovisas en sammanfattning av de svar vi erhållit utifrån enkätundersökningen. Enkätfrågorna kan även läsas i bilaga 1 och de fullständiga enkätsvaren kan läsas i bilaga 3.

5.1.1. Hur sång- och musikstunder utformas

5.1.1.1. Sång- och musikstundernas omfattning på förskolorna

Av de 34 enkätsvaren fick vi en variation på allt från att ha sång- och musikstunder dagligen, en gång i veckan, någon gång i veckan, inte så ofta till att barnskötarna och förskollärarna inte kunde svara exakt på hur ofta de använder sång- och musikstunder i sin verksamhet. Motiveringarna vi fick kunde variera från att förskolan svarade ” Vi sjunger ofta exakt hur ofta kan vi inte svara på. Det blir många oplanerade sångsamlingar” (Förskola 11) till ”Dagligen i samband med samlingar och lekar” (Förskola 25).

Variationen på omfattningen av sång och musikstunderna behöver inte bero på att de förskolor som inte kan ange hur ofta de har sång- och musikstunder har mindre än de som anger att de har daglig sång- och musikstund. Detta kan bero på att vissa förskolor tänker på planerade sång- och musikstunder medan andra även tänker på de spontana stunderna.

5.1.1.2. Sång- och musikstundernas innehåll

Av enkätsvaren framkom en variation av sång- och musikstundernas innehåll. Innehållet varierad från att förskolorna hade tema-, sång- och rytmikstunder. Något annat som framkom var att rörelsesånger, sång- och danslekar, instrumentanvändandet var ett vanligt förekommande inslag så även sång- kort/påse/hus och korg, flanobilder, drama. Förskola 21 anger att de använder sig av ”sångpåsar, barnen plockar mjukisdjur i en korg – sjunger sången om djuret. Rörelsesånger. Sångkort som föreställer sångerna. Flanobilder till sångerna. Låda med instrument”.

Av svaren kan man se att det finns en variation bland de svarande förskolorna. Däremot finns de pedagogiska hjälpmedlena så som sångpåse, sånghus osv. i en mer eller mindre utsträckning på förskolorna.

5.1.2. Sång och musik i olika sammanhang

Förskolorna vid enkätundersökningen har angivit att de använder sång och musik vid vila, gymnastik – vid uppvärmning och avslappning. Pedagogerna använder sig av sång vid blöjbyten, promenader. På förskolorna spelas även skivor och band i samband med leken eller spontant. Sång och musik förekom även vid högtider.

Förutom sång- och musikstunder var sång och musik vanligt förekommande både vid vila och vid gymnastik. Däremot skiftade svaren gällande det spontana användandet där förskolorna angivit att de använder sig av sång och musik vid olika tillfällen.

5.2. Intervjuredovisningen

Nedan redovisas en sammanfattning av de svar vi erhållit utifrån intervjuerna. Intervjufrågorna kan även läsas i bilaga 2 och de fullständiga intervjuerna kan läsas i bilagorna 4, 5, 6 och 7. Anita och Berit arbetar tillsammans på intervjuade förskolan 1. Cia arbetar på intervjuade förskola 2. Diana och Elin arbetar på förskola 3 och Frida och Greta arbetar på förskola 4. Barnskötarnas och förskollärarnas namn är fingerade.

5.2.1. Hur sång- och musikstunder utformas

5.2.1.1. Planering av sång- och musikstunder

Alla pedagogerna planerar sång- och musikstunder men variationen ligger i att Cia, Diana och Elin planerar i arbetslag medan Anita och Berit planerar var och en för sig för att sedan få respons från resten av arbetslaget. Frida och Greta planerade endast var och en för sig detta uttrycker Greta på följande sätt ”Det gör vi väl var och en liksom. Var och en tar fram det som, det som den känner för att göra”.

Gemensamt för alla de intervjuade pedagogerna var att alla planerade sina sång- och musikstunder. Däremot skiftade pedagogernas sätt att planera då vissa planerade själva eller hela arbetslaget.

5.2.1.2. Sång- och musikstundernas omfattning på förskolorna

Berit och Anita tycker att de inte kan få för mycket av sång- och musikstunder. Däremot saknar Berit och Anita de spontana stunderna när barnen själva kommer och vill sjunga och spela. Samt påverkas detta enligt Anita av att ingen i personalen spelar gitarr. Anita och Berit berättade att de har sång och musikstunder varje onsdag men använder sig även av musik i sina tvärgrupper. Berit som har hand om småbarnsgruppen berättar ”Ja, där sjunger vi ju minst en dag i veckan, va, asså. Vi har tvärgrupp två dagar, minst en av dom gångerna så é det sånger och rim och ramsor. Men mycket sång”. Cia tycker att sång- och musikstunderna är tillräckliga då personalen själva styr över upplägget av stunderna. Cia berättar att deras

avdelning har sång och musik varje dag. Diana och Elin tycker att de har tillräckligt med sång- och musikstunder, Elin däremot önskade att de kunnat utveckla stunderna med mer instrument. Ett hinder här var enligt Elin att det inte fanns ekonomi för inköp av instrument. Diana och Elin berättade att de har mycket spontana sångstunder som sker på förmiddagen eller eftermiddagen. Däremot har de en planerad sång- och musikstund varje måndag. Frida och Greta ansåg inte att de behövde mer planerade däremot saknade de spontana stunderna. Hindret hos Frida och Greta var att barngruppen var för stor och att det fanns för lite utrymme. Frida och Greta berättade att de använder sig av sång- och musikstunder varje dag.

Ingen av förskolorna ansåg sig ha för lite sång- och musikstunder. Däremot ville både Anita och Berit, Frida och Greta ha flera spontana tillfällen men på grund av olika hinder så uppfylls inte dessa önskemål. Diana och Elin däremot önskade att de kunde ha fått mer instrument men ekonomin satte stopp för det. Enligt Cia fanns inga önskemål om fler eller färre sång- och musikstunder då pedagogerna själva styr över planeringen av stunderna. Variationen på förskolornas omfattning av sång- och musikstunder var ifrån dagligen till en gång i veckan. Det framkom inte vid intervjuerna hur ofta pedagogerna använde sig av planerade respektive spontana sång- och musikstunder. I och med detta kan vissa förskolor ha mer eller mindre omfattning av sång- och musikstunder.

5.2.1.3. Sång- och musikstundernas innehåll

Innehållet i Anita och Berits sång- och musikstunder sker med dramatisering tillsammans med barnen. Stunderna innefattas även av sångkort, rim och ramsor. Cia avdelning har ett rum där de sitter och sjunger med barnen. Just nu handlar det mycket om Pippi Långstrump eftersom de arbetar med detta tema. Diana och Elin berättar att det är en annan pedagog som spelar gitarr för barnen men utöver detta vill de ha variation på sångerna genom att introducera nya sånger. Greta berättar om uppbyggnaden av arbetslagets sång- och musikstunder.

”Men strukturen é ju alltid den samma. Oavsett vad vi alltså gör, så lägger vi upp det på ungefär samma sätt för att barnen ska känna igen det. Och det märks att de vet precis ungefär vad som ska hända, va. Så dom é liksom. Och det é det som dom ofta tycker é roligt, att det är lite... ja, att det kan va lite så där att dom vet om”.

Strukturen på sång- och musikstunderna på de fyra förskolorna omfattades av start- och avslutningssånger däremellan varierade innehållet av bl.a. gamla och nya sånger. En anledning till variationen i innehållet kan vara barnens önskemål eller behov. En annan anledning kan vara om pedagogerna arbetar med ett tema och därmed koppla temat till sång- och musikstunderna.

5.3. Sång och musik i olika sammanhang

Anita, Berit, Diana och Elin använder sig av sång och musik vid gymnastik med uppvärmnings- och avslappningsmusik. Anita och Berit använder sig även av sång och musik vid födelsedagar, jul och lucia. Medan Diana och Elin använder sig av musik vid massage med barnen. Cia berättar att man på hennes avdelning använder sång och musik vid vila och måltider för att få en lugnare stämning. Vidare berättar Cia att de använder musik vid städning för att undvika tjat. Frida och Greta använder sång och musik vid vila men även när barnen leker fritt. Frida och Greta samt Anita och Berit använder sig även av sång och musik för att lugna ner stökiga barn. Frida berättar ”Det kan va lite stökigt här och så börjar man sjunga en stund, sen lugnar dom ner sig lite och vill va´ mé och så där”.

Användandet av sång och musik i olika sammanhang kan variera beroende på olika erfarenheter som pedagogerna fått av sina yrkeserfarenheter. Till exempel det som Frida tog upp att sången lugnade stökiga barn kan ses som en erfarenhet. Likaså har Cia erfarit att musiken ger en harmonisk stämning vid måltiderna.

6. Diskussion

6.1. Reflektion över urval

Vår undersökning omfattas av 34 enkätsvar och fyra intervjuer av barnskötare och förskollärare i en kommun i södra Sverige. I och med att detta är ett litet urval av alla Sveriges kommunala förskolor kan man därmed inte dra generella slutsatser.

Urvalet var en bra metod då vi känner att intervjusvaren gav oss mer svar än vad enkäterna gjorde. Detta kan bero på att vi förde en dialog under intervjuerna med pedagogerna vilket gjorde att vi kunde ställa följdfrågor som gjorde att vi fick mer utvecklande svar än vid enkäterna.

6.2. Resultatdiskussion

Vi kan konstatera att alla förskolorna från enkätundersökningen till de intervjuade förskolepedagogerna använder sig av sång- och musikstunder. Däremot varierade innehållet och omfattningen av sång- och musikstunderna. Vid första anblicken tyckte vi att det var konstigt att variationen av omfattningen av sång- och musikstunderna var så stor. När vi sedan analyserade resultaten såg vi att vissa förskolor använde sig mer av spontana sång- och musikstunder men angav endast de planerade. Vi drar här slutsatsen att de använder sig av mer sång och musik än de själva är medvetna om.

Vi vill vidare påpeka att sång- och musikstunder inte alltid behöver vara planerade. Vid intervju 2 påpekades att pedagogerna sjöng mycket spontant med barnen och de ansåg att de uppnått sin bild av det optimala sång- och musikanvändandet genom att lyssna på barnen. Pedagogerna använder sig här av ett dialogbaserat pedagogiskt förhållningssätt. Det spontana musicerandet skedde inte alltid med hela barngruppen utan oftast med några barn. Detta har även flera förskolor gett uttryck för i enkäterna. Vi tror att många förskolor är låsta vid att alla barn måste vara delaktiga i allting. Däremot anser vi att det är av större vikt att se till barnens

intressen. Kanske är inte Olle intresserad av att sjunga idag men imorgon finns det ett brinnande intresse.

Vid intervjun av Greta, Frida, Anita och Berit framkom det att sång och musik används för att lugna stökiga barn. Även Bergenstav (2002a, s. 22) tar upp detta och menar på att det kan bli ordning i en stökig grupp om pedagogerna börjar sjunga. Däremot anser vi att det inte alltid är det bästa sättet att lugna ner barnen på. Är det en stökig lek kan pedagogerna gå in i leken och styra över den till en lugnare fas. Om det däremot bara är stök och ingen lek från barnens sida kan pedagogerna istället till exempel baka med barnen. Detta för att sång och musik inte ska få en negativ inverkan hos barnen, om det oftast används för att lugna ner gruppen. Cia berättade under intervjun att de hade kommit fram till att det var bättre och roligare om de använder sig av städmusik istället för att tjata. De satte på en bestämd låt och barnen visste att det var dags att städa. Detta har väckt en nyfikenhet hos oss att prova på i vårt kommande arbete. Uddén (2004, s. 125) tar upp att detta arbetssätt är inspirerat av Fröbelmetodiken. Vi vet inte om Cia har fått idén angående städmusik ifrån Fröbelmetodiken eller om det är en omedveten handling.

Vi kan utifrån resultaten se sång och musik som en glädjekälla både för barn och vuxna. Vi tror inte att det finns många som inte blir glada av någon slags musik.

Då all pedagogisk verksamhet skall utgå ifrån styrdokumentet anser vi att *Lpfö 98* betonar sång och musik för lite. I *Lpfö 98* kan man läsa ”Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk, utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande” (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 10). Vidare kan man läsa att ”Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama,” (Utbildningsdepartementet, 1998, s. 12f). Här anser vi att *Lpfö 98* brister då den inte i en högre grad betonar sång och musikanvändandet i förskoleverksamheten. Samtidigt anser vi att pedagogerna bör få mer kunskaper om sång och musik genom fortbildning. Detta kan vara föreläsningar, pedagogkvällar där förskolans personal diskuterar kring ämnet, läsa litteratur i samband med teman osv.

Nu när arbetet börjar närma sig sitt slut anser vi att vi uppnått syftet med vårt examensarbete. Då syftet med vårt arbete var att öka kunskapen kring sång- och musikstunderna i förskolan skrev vi bland annat om barns utveckling genom tidigt musicerande, pedagogens roll i aktiviteterna på förskolan i litteraturstudien. Vidare ville vi även ta reda på förskolepedagogernas användande av sång- och musikstunder i deras dagliga verksamhet. Vi anser att detta syfte uppnåddes då pedagogerna svarade på våra enkäter samt ställde upp på att bli intervjuade. Vi fick här en förankring i både litteraturen och i praktiken. Under den empiriska delen anser vi att vi fått svar på våra problemformuleringar.

Pedagogen Berit och en pedagog i enkäten från förskola 22 ansåg inte sig själva sjunga så bra men var ändå delaktiga under sång- och musikstunderna. Till alla pedagoger som känner sin begränsning vad det gäller sångkapacitet vill vi bara avsluta vår diskussion med att säga ”skogen skulle vara rätt tyst om endast de fåglar sjöng som sjunger bäst” (Winnberg, 1990, s. 16).

6.3. Konsekvenser för vår yrkesroll

Under arbetets gång har vi själva fått djupare kunskap om sångens och musikens betydelse för barns utveckling i förskoleåldern. Innan arbetets början hade vi inte den kunskapen om att sången och musiken spelade en så stor roll redan vid ettårsåldern. Detta gäller även vad då sång och musik utvecklar till exempel motoriken, språket, koncentrationen och inläringen hos barnen. I och med detta står nu syftet med att använda sig av sång och musik både hemma och i den pedagogiska verksamheten klart för oss. Vi har läst om sång och musik i inriktningen under utbildningen, men nu när vi fördjupat oss inom ämnet har vi ökat vår kunskap och förståelse.

7. Sammanfattning

Litteraturstudien omfattas av både forskningsanknuten och metodanknuten litteratur. Litteraturstudien innefattas av barns musikaliska utveckling samt olika utvecklingspsykologiska perspektiv. Då *Lpfö 98* ligger som grund i den pedagogiska verksamheten för förskolan har vi valt att förklara för utomstående vad den innebär.

De förskolepedagoger vi intervjuat är positiva till sin musikanvändning på förskolorna och anser att barnen genom sång och musik utvecklar sin förmåga till inläring så som språkliga färdigheter och motorisk träning.

Sång- och musikstunderna planeras av alla i arbetslaget, alla i arbetslaget planera var och en för sig eller först var och en för sig och sedan sammanstrålar man i arbetslaget och ger respons. Hur det planeras är olika beroende på vilket som passar pedagogerna på förskolan.

Förskolepedagogerna använder sig av sång och musik i sin pedagogiska verksamhet både genom spontana och planerade stunder. Stundernas omfattning varierar från dagligen till inte så ofta. Lika så är innehållet på sång- och musikstunderna varierande då pedagogerna använder sig av olika pedagogiska hjälpmedel som till exempel sångkort, instrument osv. Däremot har alla intervjuade förskolor en struktur på sina sång- och musikstunder. Denna struktur innefattas av en startsång och en avslutningssång. Däremellan sjunger pedagogerna sånger som är igenkännande samt att det introduceras nya låtar.

Musiken används även av pedagogerna vid vila, gymnastik, högtider, massage. En av de intervjuade förskolorna använde även musiken vid städning för att undvika tjat men även vid måltiderna för att skapa en lugnare stämning vid matbordet. Två av förskolorna använder även musiken för att lugna stökiga barn då de sätt att det har en lugnande inverkan på dem.

Pedagogerna vid intervjuerna anser att de har tillräckligt med sång- och musikstunder. Däremot skulle tre av förskolorna vilja ha flera spontana stunder där barnen kom själva samt att pedagogerna skulle vilja utveckla stunderna med hjälp av instrument. Här fanns emellertid flera hinder som pedagogerna tog upp. Dålig ekonomin för inköp av instrument, för många barn i gruppen, för lite utrymme, att pedagogerna inte kunde spela gitarr och på så viss fånga

barnen. Däremot ansåg den ena förskolan att sång- och musikstunderna räcker till då det är pedagogerna som styr över det.

Avslutningsvis har vi valt att lägga de fullständiga enkätsvaren samt intervjusvaren som bilagor för den som är intresserad av att få en djupare inblick i vad som framkom i enkäterna och under intervjuerna med förskolepedagogerna.

8. Litteraturlista

Bjurwill, C. (2001) *A, B, C och D – Vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.

Bjørkvold, J-R. (1991) *Den musiska människan*. Stockholm: Runa Förlag AB.

Centerheim-Jogeroth, M. (1988) *Vägen till språket*. Stockholm: Liber.

Ellneby, Y. (1991) *Barns rätt att utvecklas*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio AB.

Frister Lind, H. (1999) *Flyg lilla fjäril*. Mölndal: Förlaget Lutfisken AB.

Granberg, A. (1994) *Småbarnsrytmik: lek och rörelse till musik. 3 uppl.* Stockholm: Liber utbildning AB.

Hammershøj, H. (1997) *Musikalisk utveckling i förskoleåldern*. Lund: Studentlitteratur.

Jederlund, U. (2002) *Musik och språk – ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling*. Stockholm: Runa Förlag.

Jernström, E & Lindberg, S. (1995) *Musiklust*. Stockholm: Runa Förlag AB.

Johansson, B. & Svedner, P-O. (2001) *Examensarbetet i lärarutbildningen – undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget i uppsala AB.

Patel, R & Davidsson, B. (2003) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning. 3uppl.* Lund: Studentlitteratur.

Pramling Samuelsson, I & Sheridan, S. (1999) *Lärandets grogrund*. Lund: Studentlitteratur.

Sundin, B. (1978) *Barns musikaliska utveckling*. Stockholm: Liber utbildning AB.

Uddén, B. (2004) *Tanke – Visa – Språk. Musikpedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.

Uddholm, M. (1993) *Pedagogen och den musikaliska människan – en bok om musik i vardagsarbetet. 2 uppl.* Mölndal: Förlaget Lutfisken AB.

Vesterlund, M. (2003) *Musikspråka i förskolan – med musik, rytmik och rörelser*. Stockholm: Runa Förlag AB.

Winnberg, L. (1990) *Våga skapa musik*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

Tidsskrift

Bergenstam, J. (2002a) Musikrummet - fyllt av glädje. *Förskolan* (8) s. 20ff .

Bergenstam, J. (2002b) Med känsla för musik. *Förskolan* (8) s. 25.

Claesdotter, A. (2002) Musik är språk. *Förskolan* (8) s. 32.

Lagrell, K. (1992) Samlingar – anpassad efter mognad. *Förskoletidningen* (3) s. 13.

Rauscher, H. F (1998) Musik – ett nyckelämne i förskolan. *Fotnoten* (1) s. 29.

Styrdokument

Utbildningsdepartementet. (1998) *Läroplan för förskolan – Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes.

Enkäter och Intervjuer

34 stycken förskolor i södra Sverige.

Enkät

Hej!

Vi är två studenter som läser vår sjunde och sista termin på lärarutbildningen vid Högskolan i Kristianstad. Vår inriktning är Lek-utveckling-lärande, som riktas mot barn 0-6 år. Vi är nu i full gång med att skriva vårt examensarbete och behöver nu Er hjälp. Vårt arbete kommer att handla om hur förskolepedagoger använder sig av sång- och musikstunder. Denna enkät har vi skickat ut till 42 st. förskolor i Kristianstad kommun. Detta för att vi skall få en bredd på vår undersökning. Vi vore tacksamma om personalen på **en** av era avdelningar ville besvara våra frågor. Vi är tacksamma för svar både från avdelningar som anser att de har sång- och musikstunder och från de som anser att de inte använder sig så mycket av sång och musik. Utifrån de enkätsvar som vi får in kommer vi att göra ett urval. Dessa urval leder till att vi kommer att kontakta de utvalda förskolorna för en intervju samt eventuell observation. Om ni önskar att ej bli utvalda för en intervju vore vi tacksamma om ni meddelade det på enkäten.

Vid frågor ta kontakt med Liselotte Othfors på tel: xxxx-xxxxxx
Sandra Andersson på tel: xxxx-xxxxxx

Vi vore tacksamma om vi fick in svaren senast **fredag v. 38**. Detta för att vi skall kunna hinna sammanställa svaren och ta kontakt för intervjuer.

Vi tackar på förhand för Ert deltagande i vår enkätundersökning

Liselotte & Sandra

Intervjufrågor

1. Vilken betydelse har sången och musiken för barns utveckling i förskoleåldern anser ni?
2. Hur ofta används sång- och musikstunder i er pedagogiska verksamhet? Planerade eller spontana? Hur ser dessa stunder ut? (Med spontana sång- och musikstunder menar vi de stunder som uppkommer här och nu av barn eller pedagog).
3. Vem planerar era sång- och musikstunder? En i arbetslaget eller hela arbetslaget?
4. Används musik vid andra tillfällen än den vid sång- och musikstunderna? T.ex. lyssna på band, gymnastik, vila.
5. Kan ni som pedagoger se om barnen inspireras och utvecklas av era sång- och musikstunder?
6. Anser ni att ni har tillräckligt med sång- och musikstunder? Skulle ni vilja ha fler eller färre? Varför?
7. Är det skillnad i teori och praktik? Hur skulle den optimala sång- och musikstunden se ut?

Enkätredovisning

Vilken ålder är det på barnen i er barngrupp?

1-3 år

Förskola 3: 1-3 år.

Förskola 7: 1-3 år.

Förskola 8: 1-3 år.

Förskola 12: 1-3 år.

Förskola 13: 1-3 år.

Förskola 21: 1-3 år.

Förskola 25: 1-3 år.

1-5 år

Förskola 1: 1-5 år.

Förskola 2: 1-5 år.

Förskola 4: 1-5 år.

Förskola 6: 1-5 år.

Förskola 9: 1-5 år.

Förskola 11: 1-5 år.

Förskola 15: 1-5 år.

Förskola 16: 1-5 år.

Förskola 18: 1-5 år.

Förskola 20: 1-5 år.

Förskola 32: 1-5 år.

Förskola 33: 1-5 år.

Förskola 34: 1-5 år.

3-5 år

Förskola 5: 3-5 år.

Förskola 10: 3-5 år.

Förskola 14: 3-5 år.

Förskola 17: 3-5 år.

Förskola 19: 3-5 år.

Förskola 22: 3-5 år.

Förskola 23: 3-5 år.

Förskola 24: 3-5 år.

Förskola 26: 3-5 år.

Förskola 27: 3-5 år.

Förskola 29: 3-5 år.

Förskola 30: 3-5 år.

3-4 år

Förskola 31: 3-4 år. (Förskolan gjorde en egen ruta där de angav åldern 3-4).

Förskola 28 angav ingen ålder på sin barngrupp.

Använder ni sång – och musikstunder i er pedagogiska verksamhet?

Alla förskolor svarade **JA**.

Om ja, hur ofta och på vilket sätt använder ni er av sång – och musikstunder i er pedagogiska verksamhet?

Förskola 1: ”Vi sjunger varje dag i samling, inledningssång och avslutningssång. Ibland blir det mer sång t.ex. med instrument eller rörelsesånger, sånglek m.m. Barnen som vilar/sover har klassisk musik på under vilostunden. När vi går på jympa har vi ofta musik med oss”.

Förskola 2: ”Varje dag (nästan). Alla kan vara med. Det är roligt att sjunga tillsammans:

- I samlingar, ibland med ’sånglåda’, sånghus och då med sångkort
- I temasamlingar – sånger som berör temat.
- I samband med lek och rörelse (rörelsesånger, tex. för kroppsuppfattning).
- Vid vila lyssnar vi på avslappningsmusik”.

Förskola 3: ”Dagligen spontana sångstunder tillsammans med alla eller några få barn. Varje samling inleds med sång. Vi har planerade sångsamlingar, rytmksamlingar och rörelse till musik. (Ibland tar vi till sång och musik istället för att tjata!) Effektivt”.

Förskola 4: ”1-2 ggr/vecka.

- Sångstund fredag morgon, lekhallen, alla avdelningar på förskolan.
- Sångpåse på avdelningen”.

Förskola 5: ”Förra terminen hade vi tema ljud. Vi hade bland annat en figur som hette ’Spel-Nisse’ som kom hit till tema samlingarna. Han hade med sig en rolig låda där det fanns roliga instrument. Barnen fick göra egna instrument och ’Spel-Nisse’ kom och övade med dem och tema avslutningen blev en otroligt bra ’show’ för inbjudna gäster (andra avdelningar). I detta temat fanns det mycket glädje bland barnen. Denna terminen finns sång och musik som något naturligt på de dagliga samlingarna någon gång i veckan”.

Förskola 6: ”Dagligen i samband med samlingar. De pedagogiska hjälpmedel som vi använder oss av är t.ex. sång-påse med olika saker med anknytning till sång, trumma + div. andra instrument. Fisk-damm, olika sånger. CD- skivor av olika slag till gymna och andra rörelselekar”.

Förskola 7: "Flera ggr/vecka, varje måndag har vi sångsamling. Använder sång i många sammanhang. Lyssnar på musik på skiva/band".

Förskola 8: "Vi har sångsamlingar ca 1ggr/vecka och då använder vi sånghus och ibland får barnen fiska sånger. Vi använder oss även av rytmikinstrument. Klassisk musik på vilan".

Förskola 9: "Varje dag i grupper i samling. Fritt under lekstund. Drama- musik stunder".

Förskola 10: "Ca 2 ggr i veckan. Samling, drama, rörelse".

Förskola 11: "Vi sjunger ofta exakt hur ofta kan vi inte svara på. Det blir många oplanerade sångsamlingar. Vi har gemensam sångsamling hela avd. 1 ggr/veckan".

Förskola 12: "Vid samlingarna sjunger vi olika sånger. På fredagar har vi sångsamling tillsammans med två andra avdelningar. Vi sjunger även spontant med barnen under lek, på skötbordet, på promenader etc."

Förskola 13: "Vi har sång och musik i stort sett varje dag. Ofta ingår det i den vanliga samlingen men även andra stunder under dagen. På fredagar har vi en speciell sångsamling tillsammans med den andra småbarns- avdelningen. Vi använder oss av gitarr, rytminstrument, xylofonblock, sångböcker, skivor, band, sånghus o. likn. Vi dansar också en stund nästan varje dag till medryckande musik och har en bestämd rytmiksamling varje måndag".

Förskola 14: "Inte så ofta som vi skulle vilja. Det blir mest sång och då med rörelse bl.a. vi sjunger sånger som är knippade till vårt tema, i samlingar och spontant".

Förskola 15: "2-3 ggr/veckan, sångkort och ibland får barnen välja vilket sång dom tycker bäst om".

Förskola 16: "Har inför hösten planerat in varje onsdag fm. sång, drama, rim och ramsor. Har för övrigt sångsamlingar så ofta det går. (Vi önskar kanske att det blev oftare)".

Förskola 17: ”I stort sett varje dag. Vissa dagar har vi sångkort, vissa dagar har vi rörelse till hela kroppen. Ibland instrument”.

Förskola 18: ”Genom planerade aktiviteter och spontant i verksamheter (blöjbyten, lek m.m.)”.

Förskola 19: ”Varje fredag gemensam sångstund för hela huset. På vår avd. i samband med vårt tema”.

Förskola 20: ”Varje dag på våra morgonsamlingar/innan middag. Gemensamma träffar i huset. Sång och danslekar t.ex. En bonde i vår by, Önska runt i ring m.m.”

Förskola 21: ”På samlingsstunder. Använder: sångpåsar, barnen plockar mjukisdjur i en korg - sjunger sången om djuren. Rörelsesånger. Sångkort som föreställer sångerna. Flanobilder till sångerna. Låda med instrument. Musik till sovstunden”.

Förskola 22: ”Ej så ofta. Ca. 1 gång medvetet/vecka + spontana stunder då och då. Oftast blir det på en samling. Då vi tar fram sångpärmen, instrumenten eller har önskesånger”.

Förskola 23: ”Musik/rytmiksamlingar har vi en gång i veckan, men musikinslag förekommer flera gånger i veckan i samlingen. Barnen har också tillgång till musikaktiviteter i sin dagliga lek. En scen är utgångspunkten för detta. I musiksamlingarna finns både sång, rytmiska övn, lyssna, rörelse m.m. oftast med ett tema som grund”.

Förskola 24: ”Ca: 1-2 gånger i veckan”.

Förskola 25: ”Dagligen i samband med samlingar och lekar. På vår förskola arbetar vi mycket med språket och sång är ett naturligt inslag i vår verksamhet. Det är ett lättisamt sätt att lära sig det svenska språket”.

Förskola 26: ”Varje dag på morgonsamlingen. Musiksamling vid olika tillfällen. Mycket musik på vår gymnastikstund 1 dag/v.”

Förskola 27: ”Vi sjunger i stort sett varje dag. Ibland använder vi instrument, vi har mycket musik på ’gymnastiken’. På fredagarna har vi en storsamling med ’grannavdelningen’ där vi sjunger och har kul”.

Förskola 28: ”I princip varje dag. Vi sjunger mycket sånger med rörelser till. Vi dansar och rör oss till musik. Ibland använder vi rytminstrument, vilket är väldigt populärt bland barnen”.

Förskola 29: ”Vi sjunger varje dag, ibland på samlingar eller innan maten. I våra olika temaarbeten plockar vi in sånger som passar till. Instrument använder vi ca. 1 gång i veckan. Vi vuxna spelar keyboard, gitarr, barnen spelar rytminstrument och klangspel”.

Förskola 30: ”1) Spontant

2) Vid lunchsamlingar ibland

3) Vid högtider så som luciatåg, julfest, nationaldagen, midsommar

4) Varje fredag. Då sjunger vi till gitarr och ibland spelar barnen rytminstrument till. Vi har inslag av dramalek till klassisk musik, dans, rörelse målning etc. Syftet/målet är att barnen ska gilla att sjunga och spela. Vilja göra det i framtiden, utveckla sitt språk, utveckla sin sång och musikkönnåga. Överföra vår gemensamma musikskatt, att barnen ska stärkas i sin självkänsla och våga”.

Förskola 31: ”Vi använder sång och musik dagligen, både spontant och planerat.

- Sångsamlingar med sångkort, instrument
- Sång och rörelse
- Musik till matsituationer, skapande verksamhet
- Musik för avkoppling”.

Förskola 32:

- ”Samling för de äldre efter maten.
- I de mindre utv.gruppernas samlingar
- Musikstund för alla på fredagar
- Spontan musik och rörelse med musik och gymna”.

Förskola 33: ”Vi har samling varje dag (utan Måndagar när det är planering) Där ingår det mycket sång. Spelar på instrument, trumma, namnlek. För de små är det viktigt med återkommande sånger. Några få som man lär sig och känner igen”.

Förskola 34: ”I storsamlingen varje dag sjunger vi med alla barnen. Någon dag i veckan har vi musik i mindre samlingar då vi sjunger om ex. olika djur, som vi plockar fram ur en väska. Eftersom vi har blandade åldrar sjunger vi olika typer av sånger bl.a. sånger med rörelser. Ibland använder vi musikinstrument”.

Hur viktigt är sången och musiken för barnen i förskoleåldern enligt er i ert arbetslag?

Förskola 1: ”Sången passar alla åldrar. Stärker ordförrådet/självförtroendet. Våga göra sig hörd i gruppen. Språkträning”.

Förskola 2: ”Sången och musiken befrämjar barnets:

- Ordförråd – lär sig många nya ord.
- Fantasi- kan se sina egna bilder i huvudet.
- Öva koncentrationen.
- Minne – lär sig utantill.
- Glädje – sjunga tillsammans.
- Motorik – röra sig efter musik.
- Rytmisk känsla utvecklas – klappa tillsammans, spela instrument och sjunga”.

Förskola 3: ”Mycket viktigt. Musik och sång är ett viktigt uttrycksmedel för alla barn och framför allt små barn. Musik är glädje. Musik, sång och rytmik tränar koncentration, språk, kropps- och rumsuppfattning, samt matematik”.

Förskola 4: ”Mycket viktigt.

- Bra att lära sig sånger som ’alltid’ funnits.
- Roligt att lära sig nya sånger”.

Förskola 5:

- ”Genom musik och sång får de språkträning,
- vi tycker att det är viktigt att fokusera på vissa sånger så att dom får en chans att lära sig dem.
- genom rytmik och rörelse utvecklar de kroppsuppfattning samt motorisk stimulans på ett roligt och naturligt sätt”.

Förskola 6: ”Otroligt viktigt. Sång och musik ökar barns ordförråd och ordförståelse. Social samvaro. Man blir glad av sång och musik, det är kul att sjunga o spela tillsammans”.

Förskola 7: ”Mycket viktigt! Ger glädje och gemenskap”.

Förskola 8: ”Skapar gemenskap oavsett ålder och språk man sprider glädje, överbygger gränser”.

Förskola 9: ”Den betyder väldigt mycket i den sociala träningen och språkträning då vi har 90% barn med annat hemspråk”.

Förskola 10: ”Mycket viktigt att barnen får lära sig ’gamla’ barnvisorna och inte bara radiomusik”.

Förskola 11: ”Den är viktig. Alla barn oavsett ålder kan vara med på sångsamlingarna. Man behöver inte kunna sjunga med utan kan bara vara med och lyssna”.

Förskola 12: ”Viktigt för barnens språkutveckling, den lyfter fram vår lust och glädje samt gemenskap”.

Förskola 13: ”Det är mycket viktigt att barnen så tidigt som möjligt får en regelbunden upplevelse av den glädje som sång, musik och rytmik ger och kommer att ge under livet om intresset skapas. Musik är njutning och underlättar också inläring av andra saker, tex. språk och matematik. Musik ger också avslappning och gemenskap”.

Förskola 14: ”Sång och musik är viktigt för både språket och motoriken. Den kan även ha en lugnande inverkan på barnen”.

Förskola 15: ”För barnen i våra åldrar är musiken sången en av de viktigaste för barns språk utveckling”.

Förskola 16: ”Mycket viktigt, man når ALLA barn med sång, rim och ramsor. Rimlekar underlättar språkinläringen, det är vår erfarenhet”.

Förskola 17: ”Mycket viktigt. Du kan få in allt i det. Glädje, rörelse, språk, matte osv.”

Förskola 18: ”Mycket viktigt både för språk och social utveckling. Lika viktigt som all annan verksamhet i förskolan!”

Förskola 19: ”Det är vårt uppdrag att erbjuda barnen sång och musik”.

Förskola 20: ”Sång och musik är en lustfylld stund för barn och vuxna. Tränar barnens sinnen och språkutveckling. Tränar vi-känslan och gemenskapen i gruppen”.

Förskola 21: ”Mycket viktig. Tränar språk, kroppsuppfattning, rörelse, ger gemenskap, skapar glädje, ökar förståelsen. Extra viktigt på vår förskola eftersom huvuddelen av våra barn kommer från andra länder”.

Förskola 22: ”Visst är sång och musik viktigt för barn i denna ålder. Dock känner jag att min kompetens när det gäller nya sånger, tyda noter, hålla rätt melodi m.m. är svag! Då blir också intresset från min sida sämre och det förlorar naturligtvis barnet på. Jag hoppas att föräldrar kompletterar mig här. Och att jag är bra på ngt. annat t.ex. sagoberättare. Naturligtvis sjunger jag med barnen, de här vanliga sångerna, för att visa att 'sjunga kan alla' trots bristande sångkapacitet. (Min kollega gör också så gott hon kan men som sagt vi önskar att kompetensen vore högre hos oss). Vi märker att sång är glädje för de flesta barn. Därför är sång och kulturarvet viktigt i den ped. verksamheten. Hur viktig sången är för förskolebarnet tycker jag är svårt att gradera. Det är många andra bitar som också är viktiga. Men på en skala 1-10. (Ett, ej viktigt till oerhört viktigt) så sätter vi i vårt tvåmanna arbetslag en 7”.

Förskola 23: ”Det är en central del i vår verksamhet. I vårt t.ex. språkarbete har vi sett musiken som en stor tillgång. Musiken är ett bra sätt att mötas kring och det finns stora utvecklingsmöjligheter”.

Förskola 24: ”Jätteviktig. Barnen sjunger och uppträder för oss varje dag”.

Förskola 25: ”Mycket viktigt (åter igen språket)”.

Förskola 26: ”Mycket viktigt... i musiken kan man släppa loss... känna glädje... och gemenskap... Alla kan!!!”

Förskola 27: ”Den ger både barn och vuxna glädje i det dagliga arbetet. Barnen har även med ’egna’ skivor som vi spelar och dansar till. Sången tillsammans är ett bra uttrycksätt för barnen att våga! Vi har alltid kul på våra musikstunder”.

Förskola 28: ”Vi för in mycket i våra sångstunder:

- Rytmik
- Motorik
- Språk”.

Förskola 29: ”Mycket viktigt, det lockar alla barn till delaktighet och barn med språksvårigheter får lättare för att kunna vara delaktiga och uttrycka sig. Perfekt i temaarbeten. Rörelsesånger stärker oftast kroppsbegreppen på ett roligt sätt”.

Förskola 30: ”Vi tycker att den är en viktig del av helheten. Genom en mångfald av uttrycksformer stärks barnets lärande och utveckling. Eftersom språk och lärande är prioriterat hos oss blir sången extra viktig”.

Förskola 31: ”Mycket viktig!! För språkutvecklingen inom alla områden. Ordförståelse, ordförråd, uttal, språkritm. Bygga upp självförtroende och självkänsla. För att det är roligt!!”

Förskola 32: ”Sång och musik är roligt och viktig för barns språkutv. och rörelse”.

Förskola 33: ”Viktigt, det är mycket glädje i sång och musikstunder för alla åldrar. Viktigt med gympa och musik tillsammans. Roligt att röra sig till musik”.

Förskola 34: ”Viktigt för språket – utvecklar bl.a. satsmelodin. Vi blir glada av att sjunga och spela”.

Intervju 1 med förskola 16.

Intervjun startade klockan 9.45-10.03. Pedagogerna som vi intervjuade var förskolelärare. Barngruppen består av barn i åldrarna 1-5 år.

Lotta: *Vilken betydelse har sången och musiken för barns utveckling i förskoleåldern anser ni?*

Anita: *Stor.*

Lotta: *Hur stor?*

Anita: *Mycket stor.*

Berit: *Ofta dom som inte har ett språk kan sjunga i alla fall va. Och då förstärker dom sitt självförtroende. Sjunga kan i regel alla. Och då i grupp mé blir det inget utpekande utan man hänger med i rytmen och rörelsen.*

Anita: *Man kan ju skapa sig mycket språkförståelse genom rim och ramsor. Vi rimmar mycket. Så är det lättare för barn att lära sig. Det är vår erfarenhet. Faktiskt.*

Berit: *Och så sången skapar ju glädje med, gemenskap och då é det roligt att vara med och då deltar man i det.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Sandra: *Hur ofta används sång- och musikstunder i er pedagogiska verksamhet?*

Anita: *Vi gör det varje onsdag. Då har vi lagt in nu under denna terminen som, eh, en aktivitet på förmiddagen där man har sångstund, eh, mé nån dramatisering.*

Lotta: *Mmm.*

Anita: *Där vi nu har, nu till börja mé är det vi vuxna som har dramatiserat, men målet é att vi ska få barnen osså mé. Vi har gjort det tidigare också men eftersom barngrupperna förändras måste vi förändra vårt sätt att lägga in det här mé. Vi har det sen på varje tvärgruppsamling, där vi samlar ihopa barnen och så sjunger vi om dom.*

Sandra: *Mmm.*

Anita: *Vilka som är här och så där, du vet.*

Lottas: *Mmm.*

Anita: *Plus att man oftast har nån annan rim och ramsa, man har ytterligare mer i småbarnsgruppen.*

Berit: *Ja, där sjunger vi ju minst en dag i veckan, va, asså. Vi har tvärgrupp två dagar, minst en av dom gångerna så é det sånger och rim och ramsor. Men mycket sång. Det é kort och liksom som é lite spännande mé. Såna som dom känner igen som man upprepar väldigt ofta.*

Anita: *Egentligen é sång, (kort paus), sång och rim och ramsor det bästa sättet att fånga barnen.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Sandra: *Har ni även oplanerade såna stunder?*

Anita: *Oh ja.*

Sandra: *Det har ni.*

Berit: *Det håller till i perioder får man säj.*

Anita: *Ja, det berors på hur stökig barngruppen é för en taga var den väldigt stökig innan maten. Och då passade vi på att samla ihopa dom asså drog man nåra sånger som dom redan kunde och man vet att de tycker verkligen é roliga att sjunga. Sen kan man gå ut och äta va. Då har man liksom lugnat ner dom samtidigt som att då blir måltiden inte lika stimmig.*

Lotta: *Men det är inte så att dom själva kommer och säger att "kan vi inte sjunga?"*

Anita: *Det händer inte så jätteofta nu. Det går i perioder, dé. Det har vatt mer innan. Det tycker jag. Än vad det är just nu. Förr i tiden var det mer än vad det é idag. Nu låter det som om vi var hundra år, men dé (paus) men det é faktiskt sant.*

Lotta: *Dom kanske blir mättad mé, allså det é så mycket musik i radio, TV.*

Anita: *Ja, det é så mycket som kommer till dom mé ljud över huvud taget så att de kan inte sortera det.*

Berit: *Förr va det mer att dom kom med skivor och sånt. Skulle lyssna på musik och sånt, det é inte ofta idag dom gör det. Annars har vi en bandspelare och sånt på alla avdelningar och i lekhallen och sånt men det é inte ofta dom, de é vi som får göra det. Dom kommer inte spontant.*

Anita: *Men sätter man på radion och de é lite såna poppiga låtar eller så som dom känner igen va, då sätter dom gärna upp och då vill dom gärna vara med och så va. Och det tycker jag är bra. Och då kan dom liksom spontant börja dansa runt lite och så rätt som de é vill dom ha disco och...*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Anita: *Så det kan faktiskt hända, de händer rätt så ofta.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Anita: *Men dé é i perioder lite så där.*

Berit: *Men det é vi som få ta initiativet till dé mé, tycker jag.*

(Paus).

Lotta: Vem är det som planerar dom här sång- och musikstunderna? Är det en i arbetslaget eller alla?

Anita: Hitintills har det vatt en i arbetslaget och sen hjälps vi åt alla och é det nå'n som får en idé så tycker liksom så okej. Vi prata igenom de lite granne om vi kan vara lite strukturerade och göra dé. Speciellt om vi har drama då måste vi ju.

Berit: Mmm, sen, sen sa vi inte på första frågan eller då, när, hur ofta vi har det. Där, har vi ingen planering så är det ofta vi tar spontana sångsamlingar tillsammans allihopa. Det ofta vi de vi gör då när det inte är nånting.

Anita: Eller om det hänger upp sig så att det plötsligen é så att det é folk borta. Eller att det é nått av nån annan anledning och man måste samla banen. Man é lite personal då é det perfekt att samla ihopa dom till en sångsamling.

Berit: Och då är det spontant och då kan det va lite vem som helst som tar tag i det.

Lotta & Sandra: Mmm.

Lotta: Men det är ingen som har det som uppgift att ta tag i det?

Anita & Berit: Nä.

Berit: Utnyttjar man resurserna man har va, om man då inte är så bra på det låter man dom andra göra det. Men ofta är det jag som kommer med förslaget många gånger ändå va, men, men alltså det finns bättre personer som kan det bättre. (Skratt, alla ler).

Sandra: Mmm.

Anita: Fast sjunga é ju viktigt, det tycker ju jag också är jätteviktigt. Att man ska...(Berit säger ja, ja medhållande).

Anita: Även om jag inte kan sjunga så bra så tycker jag det är jättekul ändå, och tycker det är jätteviktigt ändå. Så då hjälps vi åt.

(Kort paus).

Anita: Vad gäller dom här dramatiseringarna och sånt. Då är det ju Berit, jag... och Camilla som, som, vi, det é alltid vi som agerar. (Pekar på sig och Berit).

Båda säger samtidigt:

Berit: Och Camilla som då läser eller som sitter bredvid. (Skratt).

Anita: Och Camilla som é lite bredvid.

Berit: Och ofta forumsteater i situationer att ta till.

Lotta: Mmm, okej. det är ju alltid bra.

Sandra: *Använder ni sång och musik vid andra tillfällen än just vid dom här sång- och musikstunderna? Kanske vid gymnastik eller vid vilan till exempel.*

Berit: *Ja, det brukar vi göra.*

Anita: *Ja, det har vi med. Jaa, där é mé sak samma. Där har man musiken till uppvärmning, och man har musiken till avslappning.*

Berit: *Avslappningsmusik.*

Anita: *Å sen har man då innan man börjar med allt ihopa så samlar man ofta barnen i en ring och så sjunger man namnsången och så har man kanske nån annan rörelsesång.*

(Paus).

Sandra: *Mmm.*

Anita: *Och när de fyller år inte minst, så får dom önska vilken låt dom vill höra. Om dom vill att vi ska sjunga "Happy Birthday" eller öh, (skratt) "Jag må hon leva" eller va é dé mer, den andra... "Vi gratulerar". Det é dom tre där som...*

Berit: *Sen kan det va om man sitter och väntar på nånting så kan det va såna spontana situationer. Om man sitter och väntar på maten till exempel, så kan det bli nån sång eller ramsa eller sådär innan bara för att det inte ska bli bus eller stök eller dryg väntan.*

Samtidigt säger de:

Anita: *Man rimmar, jag rimmar mycket med barnen.*

Berit: *Ja, vi rimmar mycket. Ramsor, ramsor mé.*

Anita: *Inne på vår avdelning så rimmar vi mycket och bara så här helt oplanerat att, att...*

(Paus).

Lotta: *Mmm. Ja, men det är ju bra.*

Anita: *Det använder vi nog mycket mer än vad vi tänker på att vi använder det.*

Sandra: *Så kan det nog vara ja.*

(Skratt).

Lotta: *Kan ni som pedagoger se om barnen inspireras och utvecklas av sång- och musikstunder?*

(Lång paus).

Berit: *Jo, men det var vi ju inne på innan att, att dom stimuleras ju verkligen av det. Och som vi sa, alla tycker ju dé é kul, även om man inte tycker om alla sånger man gör så é det alltid någon man tycker om eller man deltar så, så kanske inte från början när man är ettåring men så småningom när man känner igen dom. Och sen kommer de hemma och sen kommer de här och sen märker man att deras självförtroende stärks och att språket kommer igång med det.*

Så visst utvecklas dom med det. Och lär sig ta hänsyn till varandra om man sitter i en stor samling och har många tillsammans. Att man får plats allihop och om dom blir sedda. Vi har den där namnsången där vi sjunger om alla namnen, då blir dom ju sedda med. Att alla tittar på dom och så va, så att...

Anita: *Det märks ju inte minst på dom små barnen där föräldrarna ofta kommer och säger "vad é det för sång ni sjunger, jag förstår att det é nånting men jag kan inte riktigt skönja det". Och gärna vill veta vad det är för sång som dom kan sjunga vidare hemma. Dom flesta föräldrarna kommer faktiskt och frågar om det.*

Berit: *Händer då och då att vi får göra ett sånghäfte som vi skickar hem som dom ser vilka...(avbryts av Anita).*

Anita: *Och då märker man ju att det inspirerar.*

Berit: *Ja.*

Anita: *Så i förlängningen så, så blir det ringar på vattnet ju. Vi sår ju fröet här och sen så fortsätter man ju. Är det då bra föräldrar så spinner dom ju vidare.*

Lotta: *Det är ju bra ju.*

Berit: *Nått vi gör varje år mé som vi utgår ifrån är att vi går till pensionärer vid jul, julplundring. För vi går ner till, det vi gör, dom ringer varje år och vill att vi ska komma. Det tycker dom är jättekul. Med mikrofon då med. (Skrattar och visar med handen som en mikrofon).*

Anita: *Den stora händelsen är ju jul och luciafesten.*

Berit: *Ja.*

Anita: *Då vi går luciatåg och sjunger för föräldrar och syskon. Det tycker dom osså é... å dom é ju jätteduktiga asså. Helt frankt står dom där och sjunger helt ohämmat.*

Berit: *Man kan tycka ibland när vi tränar att dom inte kan dom men när det sen är den dan så kan dom de.*

Lotta: *Då är dom koncentrerade till max.*

Berit: *Ja, ja. Det é stämningen runt omkring och allt. Och då skärper man sig lite och då, då sjunger man med.*

Sandra: *Mmm.*

Anita: *Då ser man hur viktigt dé é att man vågar göra så va, men sen i det fortsatta livet att man vågar göra saker och ting att man inte é rädd för att "jag kan inte göra detta, för då gör jag bort mig". För det é ju något vi, vi eh. Den ribban lägger vi ju själva så att säga.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Anita: *Det har mycket med det här med drama också att göra. Att man vågar agera inför sina kompisar på dagis eller förskolan. Dé é ju också en viktig grej. Som man sår de fröet här nu när dom är små, så förhoppningsvis tar dom det med sig.*

Sandra: *Mmm.*

Sandra: *Anser ni att ni har tillräckligt med sång- och musikstunder? Skulle ni vilja ha fler eller färre? Och då varför?*

Berit: *Det blir aldrig för mycket tycker jag, tycker jag. (Skratt). Man skulle önska att det mer kommer spontant. Att dom själva kommer. Förr, innan kom dom ofta med sångboken i näven och ville att man skulle sitta och sjunga. Det é inte ofta det händer, nej tyvärr. Men det é så mycket andra influenser och det é mycket annat, det går. Just nu é det kanske mycket kojlek och sånna grejer och bygglek och sånt. Sen é det mer att de sitter och trär pärlor och sånt ett tag. Och sen kanske ett tag é det att dom "ska vi sjunga" va. Just nu har det inte varit så mycket, nå. Det kommer spontant.*

Anita: *En stor brist är ju att vi inte har nån som spelar gitarr bra. Nån kan väl klinka fram och jag kan plocka fram melodier alltså genom att titta p noter va. Men det hade varit lättare om man hade haft inte gitarr kanske men piano typ. Man kunde, jag kan inte spela gitarr men jag kan spela lite piano. Eh (suck) vi hade för några år sen en tjej som spelade gitarr och var jätteduktig på det. Och då blev det lite annorlunda sånger för man kunde ge sig på lite sånt som man inte kunde direkt utan man... Ja, då spelade hon och så lärde man sig efter hand.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Anita: *Det kan jag ibland tycka é lite synd. För jag tror att man hade spelat och sjungit mycket mer.*

Berit: *Lite mer spontant då plockar man fram gitarren och sätter sig och plinkar lite så kommer barngruppen.*

Anita: *Det blir lite naturligt att samla barnen till sig.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

(Paus).

(Vi diskuterar huruvida vi kan eller inte kan spela gitarr.)

Lotta: *Tycker ni att det är nån skillnad i praktik och teori? Vad som står i böcker och vad som...*

Anita: *Du menar vad som står i läroplanen och sånt eller du...?*

Lotta: *Ja, bara rent allmänt sånt som man läser om sång och musik.*

Anita: *Hur utvecklingen é för barnet eller?*

Lotta: *Ja, bara en sån grej till exempel "Hur skulle den optimala samlingen se ut?"*

Berit: (Drömmande) *Ja, att alla sjunger och é med, ja det é jätte kul (nästan viskande)*

Anita: *Ja, det hade varit det optimala. (Skratt av Berit). Att man verkligen kan fånga alla barnen på en och samma gång. Men det vet jag inte om den sången finns. Det tror jag inte, man kan mer eller mindre, eh, och när man lyckas mer då kan man väl säj att det är härligt. Då känns det bra. Men det é också en igenkännande, alltså ju mer du kör en sång, ju mer känner dom ju igen sig, ju lättare är det att hänga på. Gärna rörelsesång, ja det é ju det bästa.*

Berit: *Kan dom inte sjunga, kan dom inte språket då, så kan de i regel härma rörelserna va. För då deltar dom och så kommer sången så fort dom kan uttrycka sig.*

Anita: *Ett bra exempel som vi, jag har använt mig mycket här, som vi använt mycket här är den där affären, med dom sångkorterna vi en gång i tiden gjorde, gjorde små bilder. Sångkort typ med små bilder på och visar upp då för varje moment som sker i den här affärsången då. Då é dom ju mycket man ska göra och från att dom é väldigt små börjar dom. Det é ju alltid nåt dom kan anamma. Sen tills dom nästan slutar här hos oss då kan dom ju detta. Dom, dom é ju duktiga. Den kan man nog fånga dom flesta med. Faktiskt.*

Berit: *Ja, för där ser dom bilden med, då, då kan dom hålla ordning på vad dom ska köpa i affären och vad... (Avbryts av Anita)*

Anita: *Det är den mest optimala sången för mig i alla fall. (Skratt)*

(Diskuterar sången om affären).

Anita: *Detta kan man använda sig av i andra sånger. Men sen ska ju tiden räcka till för att man ska hinna göra sånna där (kort). Och då kommer egentligen in och då är det sjutusen andra saker man ska hinna. Och utvecklad syskongrupp som vi är så är det späckat från det man kommer till det man går. Det är ju roligt va. Men...*

Berit: *Man kan ju höra emellanåt att barnen alltså, när vi har haft en musiksamling där dom har sjungit mycket och sen så ett tu tre hör man att dom sitter ute på gungan och sjunger så va. Så man hör spontant så ibland. I alla fall just gunga. Där ska ljud till när man gungar.*

Anita: *Precis! Det é en sån sak att man sitter på gungan och sjunger och så rimmar man. Dé é automatik alltså.*

(Diskuterar sambandet mellan gungning och sång).

Berit: *Det ser man på sig själv man kan inte sitta tyst när man gungar. Det bara é så.*

Sandra: *Jag känner också så när jag gungar med barnen.*

Berit: *Det kan vara den "Margareta" (skratt).*

Anita: Jag tänkte på det mé det é en sak man gör mindre och mindre, pottränar. För barn går ofta från blöja till toaletten.

Berit: Ja, annars satt man där och sjöng.

Anita: Alla satt där på pottränar och sjöng och rimmade och barnens namn å det é ju så att man kan sjunga om dom och det é ju jätteroligt.

Berit: Och nått som jag också tar till ibland när man ska vila med barnen så é det att sjunga "Lille katt", tyst, lugnt dé é rogivande. Såna barn som inte vill vila eller så kanske é ledsna eller så där. Ju sämre man sjunger och långsammare och tröttare blir dom (skratt). Jag tar till det ofta.

Anita: Jag tar melodin, jag tar inte orden, jag tar det här "ssss-ljudet". Klappa dom lite och så att dom känner närhet. Och det väsande ljudet de blir lugna. (Kort paus). För barnen som har svårt att slappna av.

Lotta: Har ni musik på vilan?

Berit: Nej, men jag har varit med om det på ett annat ställe. Men vi har inte det här. Jag vet att det funkade med klassisk musik. Vi har ju bara tre som sover i hela huset.

Anita: Vi har inte liggvila på det viset.

Berit: I "lugna rummet" kan dom barn som inte sover läsa och lyssna på musik. Här har dom möjlighet att sitta med hörlurar och lyssna på musik. Det händer ibland.

Anita: Det har jag aldrig sett.

Berit: Jag diskuterade med Lisa igår och hon sa att det händer. Jag har sett det nån gång, men det händer inte ofta.

Lotta: Det é ju bra att dom har möjligheten till det. Sen om det utnyttjas dé é ju... Nästa barngrupp kanske utnyttjar det mer.

Anita: Just nu é ateljén populär.

Samtalet kommer in på andra saker och vi tackar för intervjun. Berit sammanfattar att dom i alla fall tycker att det är viktigt med sång och musik.

Intervju 2 med förskola 18.

Intervjun startade klockan 13.16- 13.30. Pedagogen som vi intervjuade var förskolelärare. Barngruppen består av barn i åldrarna 1-5 år.

Lotta: *Vilken betydelse har sången och musiken för barns utveckling i förskoleåldern anser ni?*

Cia: *Vi tror att den har jättestor betydelse, både för språket och för självkänslan och att våga agera inför andra och plus att de, dom tycker dé é väldigt roligt. Alla barn tycker dé é roligt mé musik. Jag har aldrig varit mé om nån som inte, alltså det kan finnas en och annan som inte tycker om att sjunga själv. Men att lyssna på eller när vi vuxna sjunger för, vi använder ju ofta det i lite stressade situationer mé, när man i ska gå ut och sådär, så brukar vi då sjunga nån schlagerdänga. (Skratt). Så där och det tycker dom ju é jätteroligt då. Då blir dé lite annorlunda stämning. Så dé har stor betydelse.*

Sandra: *Hur ofta används sång- och musikstunder i er pedagogiska verksamhet? Både planerade och spontana.*

Cia: *Varje dag. Ja, dé gör vi. Om vi inte har sångstunderna där vi sitter och sjunger mé dom så använder vi musiken då på andra sätt. Som eh, jag visade er därinne. Som vid måltider och när vi ska gå ut eller rent spontant, barn börja ofta sjunga själva. Mycket é det nu Pippi Långstrump sångerna, eftersom vi håller på mé dé. Och då hakar man på dé. Och så här, så dé, så ja, varje dag.*

Sandra: *Men om ni har nån planerad, hur ser den ut ungefär då? É det nått mönster som ni följer?*

Cia: *Ja. Alltså, vi har ju då den här sånglådan som jag visade er därinne. Där man har sångkorten i en kista då, där sitter vi ofta på golvet med den och barnen får ta varsin sång och det här. Och ibland har vi instrument till, plockar vi in dom. Så dé é ofta där som det utgår ifrån den här sånglådan.*

Lotta: *Vem planerar era sång- och musikstunder? Är det en i arbetslaget eller är det alla?*

Cia: *Det é alla, dé é dé.*

Lotta: *Så det é ingen särskild som har...*

Cia: *Har ansvar för dé, nej dé é dé inte, utan dé é alla.*

(Paus)

Sandra: *Kan ni som pedagoger se om barnen inspireras av era sånger som ni har?*

Cia: *Jaha, dé hör man ju sen. Ofta efter så, så hör man samma sånger när vi klä på oss och så. Även bland de små barnen snappar ju upp. Vi har en dagissång som vi sjunger då mé när vi sätter oss och har samling och den hör man ofta. I alla möjliga sammanhang. Ofta när dom leker, själva mé, när dom tror att inte vi (skratt) så kommer dé igen där ju. Så att jodå dé hör man ofta.*

Lotta: *Märker du det här som du sa innan, att dom stärker sitt självförtroende. É det något barn som varit jätteblyg och sen i sången blivit jätte... (Blir avbruten).*

Cia: *Mmm. Ja, asså, just dé här mé att som jag sa så tar dom ju ofta mé musik hit själva, som dom agera till då och klä ut sig och uppträder lite. Och där har vi haft barn som har varit väldigt, väldigt blyga i dé, som då efter ett tag också vill dé här då. Och gärna då att i och med att dom har mé sig det hemifrån så är det ju en liten trygghet då. Och det finns ju barn också som i början i sångstunderna inte sjunger, men efter ett tag, (paus) alltså det gäller ju att inte sätta för mycket press på dom heller. Att dom känner sig, vissa tycker inte om att vara i centrum eller att bli sedda. Och då får man, dé é ju en avvägning man får göra där hela tiden.*

Sandra & Lotta: *Mmm.*

Cia: *Jag har nog aldrig vatt mé om nått barn som absolut aldrig har velat sjunga i nått sammanhang, det kan jag nog säga i mina arton år, att det har jag aldrig varit med om.*

Sandra & Lotta: *Mmm.*

Sandra: *Kan ni se att barnen utvecklas på andra sätt än just dé här med att inte vara så blyga så om man säger så? Är det andra sätt ni ser att dom utvecklas på genom sången?*

Cia: *Ja, asså, språkligt. Asså kan man också säga att det har en stor betydelse, för deras språkliga utveckling.*

Sandra: *Mmm.*

Lotta: *Tycker ni att ni har tillräckligt med sång- och musikstunder? Skulle ni vilja ha fler eller färre?*

Cia säger ja redan vid "tillräcklig" men ger sedan hela svaret när frågan ställts färdig.

Cia: *Ja, näh. vi styr mycket över det själva. Asså dé é ju dé mé dé här jobbet att, att det é ju helt och hållet upp till oss. Faktiskt. Så att näh, dé tycker jag att det har vi utrymme för. Det finns som ett naturligt inslag hela tiden. Så det gör.*

Sandra: *Det é ju skönt att ni känner så.*

Cia: *Ja, precis.*

Sandra: *Hur tycker ni att det é skillnaden i om man säger sånt som man har läst i teorin då, i litteratur, än de som ni själva då praktiskt genomför. Ser ni själva nån skillnad i det så?*

Cia: *Du menar från tiden då man gick sin utbildning eller så?*

Sandra: *Ja, eller om ni kanske läser under tiden eller så dära. Om ni tycker att ni uppfyller det man har läst eller.*

Cia: *Jaha, du menar, ja just dé. Asså en termin här, nej ett helt, två terminer faktiskt, då hade vi musik som tema. Asså att vi, dé var, då hade man tema musik och så utgick man ifrån det. Vi brukar alltid göra sånna här, man sätter temat i mitten och så gör vi små utstickare där då va. (Cia visar med händerna hur hon menar). Och då hade vi dé. Och då läste vi en hel del litteratur också inför dé här. Och dé tyckte nog jag att dom böckerna vi läste då att dom stämde ganska väl överens med eh, verkligheten sen. Men jag kan säga dé man gjorde när jag gick min utbildning på högskolan, dé va´ ju inte så där väldigt, dé mycket att man eh, höll på mé taktlära och ja, vi fick lära oss att spela gitarr och så, dé kan ju vara bra va. Men nu kunde ju jag dé lite innan annars tror jag att det é rätt svårt som vuxen faktiskt att lära sig dé. Men där har vi mycket teoretiskt asså. Dé va´ inte direkt eh, inriktat på vad man kunde göra med barnen sen, utan dé va´ ganska (paus) ja, ja, teoretiskt kan man säj. Mycket med tonlära och allt sånt där.*

Lotta: *Då har dom vidare utvecklat det i alla fall.*

Cia: *Oh ja, nu é ju jag väldigt musikintresserad själv och så här va. Så då har man dé lite gratis mé kan man säja. Ja.*

Lotta: *Dé é ju skönt dé.*

Cia: *Ja.*

Lotta: *Men om du nu skulle få välja hur den optimala sång- och musikstunden skulle va´, skulle den va´ som ni har den nu eller nått mer som ni skulle vilja lägga till?*

Cia: *Näää, jag tycker nog att som vi ha´ det nu känns dé bra mé den biten. Dé gör dé. Ja, jag tycker dé.*

Lotta: *Mmm.*

Cia: *Mmm, sen kan den alltid bli bättre på saker och ting, så é dé ju. Det finns ju säkert, och man behöver lite, dé kanske kommer nya forskningsresultat eller eh, andra arbetssätt man kan använda dé på. Så då får man försöka suga åt sig dé, dé. Asså, dé é inte så länge sen man fick*

reda på dé här att rim och ramsor, sång- och musik va´ bra för barnens språk, språkutveckling och dé här ju. Så jag menar hela tiden kommer dé nya saker som man kan... Men som situationen känns nu inne hos oss mé dé vi jobbar mé så känns dé helt okej.

Lotta: Sen é dé lite som du sa innan att ni lyssnar på barnen. Vad dom vill.

Cia: Ja, vi gör ju dé. Vi utgå´ ju ifrån dom.

Lotta: Kommer dom mé nya saker hela tiden så ändras ju dé.

Cia: Ja, så é dé ju.

Lotta: Då blir dé ju den optimala...

Cia: Ja precis. Så dé é ju ganska, asså, dé é ju rätt roligt att se, för man lyssnar på olika musik i olika familjer jö, så dé é väldigt roligt ju. Nån har ju nån dansbandsskiva mé sig, nån har "we will rock you" mé Queens, asså så va, (skratt). Så dom får ju många olika bitar i de här jö. Så dé é ju mé dé här att erbjuda olika sorters musik. Och vi spelar rätt mycket klassisk som vi ha´ tatt hit då. Och dé eh, hade vi barn innan då som ofta bad om dé, klassisk, dom kallade dé så. "Kan vi inte höra på den klassiska musiken?" och så "Jovisst kan vi göra dé" och dé é ju rätt härligt mé att dom eh, tycker att dé é behagligt att lyssna på (skratt).

Lotta: Men har ni musik på vilan mé? När dom små vilar?

Cia: Näe, dé har vi inte. Vi har haft dé vid vissa tillfällen. Den här typ som jag nu spelade för er därinne. Men eh, just nu har vi inte dé. Det beror också på dé här, vissa barn é vana att ha dé kanske hemifrån, att man ha´ dé här och då, då brukar vi ju ha´ dé, men just nu så, så här vi inte det.

Lotta: Nej.

Cia: Så dé é lite olika. Från grupp till grupp.

Lotta: Ja, det é ju det man får titta efter.

Cia: Ja, mmm.

Vi tackar förskoleläraren för att vi fick komma och göra vår intervju.

Fråga fyra besvarades redan innan intervjun när vi visades runt på avdelningen. Här följer en sammanfattning på svaret: Pedagoger berättade att man använder sig utav musik i samband med måltiderna. Den klassiska musiken är då på låg volym under måltiden. Även diskussionen under måltiderna förs i låg samtalston och det skapas en lugn och harmonisk stämning med hjälp av levande ljus. Utöver detta används även städmusik istället för att pedagogerna skall tjata så sätts "Mamma Mia" av ABBA på och barnen vet då att det är dags att städa. Musik som barnen själva tar med sig spelas också flitigt.

Intervju 3 med förskola 5

Intervjun startade klockan 11.35-11.51. Pedagogerna som vi intervjuade var förskolelärare. Barngruppen består av barn i åldrarna 3-5 år.

Lotta: *Då börjar vi med den första frågan. Vilken betydelse har sången och musiken för barns utveckling i förskoleåldern anser ni?*

Diana: *Mmm. Nu hade vi dé här temat förra året. Eller förra terminen. Då skrev vi asså bland annat i vår målformulering till dé här att asså det ska vara lustfyllt, asså en upplevelse för barnen dé här med musik. Dé, dé tyckte vi var jätteviktigt den terminen, att det skulle vara roligt, dom skulle vara engagerade kroppsligt och asså mycket dé här mé upplevelser, faktiskt.*

Elin: *Man skapar ju vi-känsla i gruppen, asså att man sjunger tillsammans och så mycket mé dé här mé språket också givetvis. Fast det kanske vi inte hade i temat men dé är dé ju alltid asså.*

Diana: *Men det kommer ju in.*

Elin: *Ja, det kommer in att dom utvecklas i språket genom sången och givetvis kroppsuppfattning när man jobbar mé rörelser och*

Diana: *Sen var det känslor fick mé in på jättebra sätt genom musiken. Asså bland annat att dé kom en då, en som heter "Spel-Nisse" som skulle sjunga, som barnen var lite små rädda för i början. Att man kan dra in mycket annat genom asså sången. Och han älskade sång och musik. Och till slut så älskade barnen honom, fast dom va´ rädda för honom i början. (Elin håller med genom att säga mmm.) Och då va´ dé mycket dé mé känslor som kom upp på olika sätt. Och sen va´ dé ju mé lek och fantasi. Asså allt sånt kommer in, asså vi drog ju in bland annat alltså skapandet i musiken. Skapa egna instrument och (paus).*

Elin: *Och sen att dom vågar bjuda på sej själva. Att våga stå inför andra kanske. Som vi hade show i slutet då. Eh, och då bjöd vi in andra avdelningar och då fick dom ju ja, bjuda på sej själva och våga visa upp sej för andra och asså såna grejer också. Som dom lär sej genom detta då.*

Diana: *Och sen just dé som vi hade då just den terminen att, att man få lära sej asså dom här. Vi gjorde upp ett schema för vilka sånger dom skulle lära sej. Och att dom fick lära sig dom riktigt bra. Dom kunde ställa sej på scenen och veta vad som skulle hända och va´ dom skulle göra och dom kunde dom låtarna bra och dom vågade sjunga inför alla andra. Och dé é*

fantastiskt stort för en treåring. Att stå inför kanske två andra avdelningar mé fröknar och allt som sitter och lyssna. Och dom hade sina egna instrument och mikrofoner och dom kunde dansa och släppa loss på låtsas. Så dé va´ jättehärligt och se. Dé känns som vi...

Sandra: *Dé låter jättekul dé här (skratt).*

Elin: *Ja.*

Lotta: *Men hur se den här "Spel- Nisse" ut?*

Elin: *Eh, dé va´ ja´ som klädde ut mig då. Med en stor peruk och sen en svart kappa eller så. Sen va´ de olika fickor som han, han hade saker i då. Och sen hade han en kista som han introducerade nya instrument och sånt. Sen fick dom skapa instrument. Så kanske en gång kanske han hade gjort ett instrument själv då hade han mé dé i sin kista. Och sa att "kan inte ni också göra dom här instrumenten?" "Ja" sa alla barnen då. Och så säger han kanske att "till nästa gång kan ni väl ha gjort såna här instrument"? Och så har dom gjort dé. Och så kanske man började jobba mé nån sång kring detta då mé instrumenten och dé. Ah, mmm.*

Diana: *Sen kom vi in asså väldigt mycket på ljud också genom asså musiken ju och sången. Asså att man kunde på naturdagen till exempel kunde gå ut och leta efter ljud. Att man kunde dra många paralleller ut från dé. Så man kunde se en röd tråd genom hela temat. Dé va´ fantastiskt roligt.*

Elin: *Mmm*

Lotta: *Dé låter jättehärligt!*

(Paus)

Sandra: *Hur ofta använder ni sång- och musikstunder i ert pedagogiska verksamhet? Både då planerade och spontana.*

Elin: *Vi kan väl säga att vi har ofta spontana sångstunder. Kanske på eftermiddagen eller förmiddagen. Men sen så nu é dé ofta på måndagarna att en i personalen har gitarr och så, så hon spelar så sjunger dom lite olika. Sen har vi också dé här mé rim och ramsor de håller vi på mé nu. Då har hon nån sån rim och rams sång som blir då. Eh, för att dom ska använda språket. Så dé brukar vi också öva och sjunga då...*

Diana: *Sen é dé mycket mé att man asså de här när vi har introducerat nån ny sång. Så ha´ dé asså vatt mer än bara introducera sången utan efteråt har dom kanske målat till dé här då. Och satt upp på väggen och så går dom där och titta och "ja, just dé, dé va´ den här sången om spöket som gillar lingonsylt". Och så, så pratar dom om den när vi öppnar kylen och "oh é där nån lingonsylt", nä, men lite så här att dé blir nått spännande av dé. Att dé blir mer än ibland bara en sång. Så gör vi så klart inte alltid men ibland att man kanske fäster lite mer*

uppmärksamhet vid nån sån grej. Sen så har vi ju jättemycket alltså kan man säj, spontan eh asså, dans till musik så här att man sätter på radion och på morgonen så kanske vi skaka loss lite och barnen tycker dé é jätteroligt och så é dom mé på en hörna där. Och jättemycket att dom själva stänger dörren och lyssna på musik osså. Dé tycker dom é roligt att dansa. (Skratt). Men först eh, dé kan vi ta nu också. När vi hade detta så hade vi temat i två dagar i veckan efter varandra. Då kom dé ju alltid musik in. Men nu é dé ju inte mer. Nu é dé kanske mer spontana kanske mer så här innan mellanmålet att man samlar dom och så har man så här färdigt material som man sticker in en handen och tar ett kort, ni vet en sån som alla har. (Skratt). Jo, men dé é ju lite såna.

Elin: *Ja.*

Lotta: *Såna har inte ja´ sett.*

Diana: *Nä, men du vet ett hus...*

Lotta: *Jasså dé! Sånghuset.*

Elin: *Ja en sån där. Dé kan vi också göra lite då och då. Men vi har liksom inte heller att vi, vi, man vill ha lite variation också i allting, dé tycker vi é viktigt. Så att man inte hackar upp sig på nånting. Så att man kör samma grej utan att variera sej så kanske man har en ny sång som vi hitta då. Dé här mé spöket till exempel. Då körde vi den ett tag så att dom lärde sej den. Så att man inte maler samma sånger utan man får variation.*

Diana: *Men samtidigt så att man kör den ett tag att man inte bara tar den nån gång i månaden hit eller dit utan dé é några veckor som man kanske försöker lära sig den.*

Elin: *Precis.*

Diana: *Dé é rätt viktigt.*

Elin: *Mmm, och just dé att dé liksom blir variation i sången tycker jag att vi försöker så att...*

Diana: *Dé lite så där som man fick lära sej på högskolan de här när barnen säger ”Kan man inte få kunna den ett tag” säger dom så. Asså att dom vill, asså ha lärt sig den och sen innan man börja på nästa så glömmar dom den andra så här. Så dom får komma ihåg den ett tag.*

Lotta: *Ja, precis. Den måste få fäste innan man kan börja lära sej något nytt. Så é det ju alltid mé allting.*

Diana: *Ja, mmm.*

(Paus)

Lotta: *Sen undrar vi vem som planerar era sång- och musik stunder? Om det é en i arbetslaget eller dé é alla?*

Elin: *Dé é alla i arbetslaget. I och med att vi kanske har, att man håller i olika aktiviteter. Så en gång kanske dé é jag, nästa gång Diana, nästa gång Alma. Vi skiftas åt så beroende på vem som har aktiviteten eller sången.*

Diana: *Dé é aldrig så att det é samma som har sången. Utan dé varierar, alla uppgifter varierar mellan oss.*

Sandra: *Används sången och musiken vid andra tillfällen än just de, dom planerade? Till exempel om ni lyssnar på band eller i gymnastik och vid vila och så.*

Diana: *Ja, vid gymnastik é dé ju alltid eller asså nästan nån grej mé musik då. Antingen avslappning eller eh...*

Elin: *Nån uppvärmningsmusik eller nånting man gör rörelse.*

Diana: *Sen så har vi alltid musik på ju när dom ska sova, alltså avslappningsmusik. Och liadant när vi har massage har dom också haft lite svag musik så. Just att dom får in olika sorters musik é rätt viktigt. Vi har vissa barn som tycke som hårdrock, medans dé kanske inte vi tycker om men dé får man ju också försöka acceptera och kanske nån gång när dé é på radion låta dé va´ på en liten stund. Asså så.*

Lotta: *Jo, dom behöver ju dé ju. Höra olika och inte bara höra en sorts musik hela tiden.*
(Paus).

Lotta: *Fråga fem. Kan ni som pedagoger se om barnen inspireras och utvecklas av era sång- och musikstunder?*

(Lång paus).

Diana: *Jaha (skratt).*

Elin: *Ja, till exempel nu så va´ vi på teater förra veckan. Som handlade om nalle, stora och lilla nallen. Då lånade ja´ hem den CD- skivan, med dom visorna kring den. Och då gjorde vi olika rörelse med nallarna, där dom fick sjunga och göra lite danssteg och asså lite enkla grejer. Och då blir dé liksom att man inspireras vidare från den teatern. Och sen till exempel...*

Diana: *Och sen hade ni nallefesten och då dansade ni ju.*

Elin: *Mmm. (Ler).*

Diana: *Alla barnen tog med sig nallar och så dansade dom mé nallarna och så.*

Elin: *Ja, precis.*

Diana: *Så mycket kommer ju så. Asså dé é ju mycket lusten tycker jag som tar över när dé gäller så spontana grejer asså man känner att, att man måste kunna vara så fri och känna dé*

som personal att jag vågar dansa och hoppa runt här fast Elin står och tittar. Och dé inspirerar barnen nått fruktansvärt. (Skratt). Man har ju nästan dom mé sej på ett par sekunder liksom. Och dom skrattar och så här.

Elin: *Verkligen.*

Lotta: *Jo dé é ju klart asså ni é ju förebilderna, vågar ni, vågar dom.*

Elin: *Javisst.*

Diana: *Men annars utvecklas, ja´ vet inte vad man svara mer på den.*

Elin: *Jaaa.*

Diana: *Ja, den var lite svår.*

(Paus).

Lotta: *Men om dom utvecklas språkligt, motoriskt...*

Diana: *Jaha, du menar att dom gör dé mer.*

Elin: *Vilken fråga é vi på?*

Sandra: *Femman.*

(Paus).

Elin: *Jaja. Mmm. Ja, dom kan ju till exempel asså till exempel motoriskt och kroppsuppfattningar, så rörelsemässigt kan dom utvecklas vidare om vi arbetar med olika nya sång och rörelse. Och som vi gjorde den här dansen mé nallarna då va´ dé nya rörelser kanske och, och såna saker. Att dom liksom utvecklas vidare.*

Diana: *Och sen é dé alla dom barnen som vi har som har språksvårigheter. Asså som eh, ja som inte talar så tydligt och så. Dé é ofta man hör att deras föräldrar kommer och säger att nu sjöng han nått hemma men jag vet inte riktigt va´ dé va´ för jag kunde inte riktigt höra dé. Att vi också ge dom dé här att våga, sjunga nått, att dom får lära sej att våga sjunga fast dom inte kan sjunga riktigt bra. Dé é ju osså värt mycket för många barn att dom utvecklas i dé. Och dom lär ju sej också orden efter hand asså även om dé tar lång tid så över dom ju när dom håller på att sjunga. Så det blir ett automatiskt inövande. Och sen é dé ju motoriskt osså, som man, asså mycket, när man typ innan mellanmålet när dom é jättestimiga och så här så tar man ”huvud, axlar, knä och tå” och asså att man får in såna sånger också ibland. Och mé fingrarna, finmotoriken, man tar ”var är tummen?” och sånt här. Sånt gör man ju mycket spontant. Som faktiskt övar mer än man kanske ibland tänker på.*

Lotta: *Japp, dé é ju helt klart.*

Sandra: *Anser ni att ni har tillräckligt mé sång- och musikstunder. Eller skulle ni vilja ha fler eller färre?*

Diana: *Ja´ tycker vi nog att vi har ganska lagom.*

Elin: *Mmm. Dé é dé jag känner personligen att man skulle vilja utveckla dé mer kanske om man hade haft mer tillgång till olika instrument och såna grejer. Att man é begränsad där ju att man inte har så mycket pengar att köpa in grejer. Man skulle haft mer musikinstrument som kunde inspirerat till mer. Såna grejer känner jag att dé (paus).*

Diana: *Annars tycker att vi har ju dé ändå liksom varje vecka asså så. Även om dé inte é exakt på regelbundna tider så. Men sen é man väl lite, sen har man sett ganska många dåliga exempel mé när man ha´ vatt ute att dé här att man varje middag på småbarn innan samling har dé här samlingshuset.*

Elin: *Eller sånghuset då.*

Diana: *Asså dé känns fruktansvärt tråkigt när man kommer in i en sån, att sången och musiken ska bara vara ett sätt att bara slippa göra nått annat.*

Elin: *Precis.*

Diana: *Så känner vi nog rätt mycket att då kan vi liabra spela en liten teater eller göra nått annat att dé får vara en balansgång där ju emellan.*

(Elin håller under hela tiden med Diana).

Lotta: *Och så till den sista frågan är det nån skillnad i teori och praktik? Och hur skulle den optimala sång- och musikstunden se ut?*

Diana: *Jag tycker att den optimala musikstunden va´ den vi hade nu mé ”Spel-Nisse”. (Skratt). För den va´ liksom, att man, alla barnen, dé syntes att dom tyckte dé va´ jätteroligt. Dé kan ju du säj som var ”Spel-Nisse”.*

Elin: *Ja, jo men dé va´ jättelyckat faktiskt hela dé temat.*

Diana: *Man fick ju in allt där mé fantasi och glädje och kroppen och allt.*

Elin: *Mmmm.*

Lotta: *Hur fick ni den idén?*

Elin: *Dé va´ Diana och jag som hade våra kloka huven ihop (skratt).*

Diana: *Jag vet inte hur vi fick den idén faktiskt.*

Elin: *Dé började mé att vi fick den idén att vi skulle börja mé ljud om man säjer som tema. Så vi gjorde andra saker som naturdan var vi ute och letade ljud i naturen och lyssnade på och spelade in på band och. Så vi jobbade liksom på andra sätt också med ljud och pratade om låga och höga ljud och då sen så kom vi in på dé här mé musiken och så skapande. Dom skulle skapa egna instrument och såna grejer.*

Diana: *Jag vet inte hur vi fick idén riktigt.*

Elin: Nej.

(Paus).

Diana: *Om dé va´ dé att vi köpte peruken? Och sen så spann dé bara vidare att vi skulle göra nått mé nån figur som kom och ofta lockar dé barnen otroligt när man eh, när man har en, asså en, va´ ska man säj fast grej som kommer tillbaka. Dé blir så himla spännande och så och hade han då inte vatt där på en vecka så ”kommer inte Spel-Nisse nu?” ”Ja dé vet vi inte” och helt plötsligt så kommer han utanför fönstret. ”Oh Herre Gud där är han ju!” liksom och då blir dom liksom både, samtidigt lite smårädda i början och satt där och OOOOOH, och sen hoppade han in genom fönstret då va´ dé extra roligt.*

Sandra: Jasså. (Skratt).

Lotta: *Men dé é inget så som ni har läst, asså att ni har fått en idé genom att ni har läst litteratur eller...*

Diana: Nej.

Elin: *Nej. Men dé é kanske också att man har asså har lite små idéer från högskoletiden, vad man har gjort där och alltså den teorin har man ju liksom inom sej. Vad man har läst på högskolan till exempel. Men vi hade liksom inte nån speciell bok eller nånting vi fick till just detta temat. Utan dé va´ väl dé att både jag och Diana är ganska färska utbildningar.*

Diana: *Men sen asså vi planerade liksom aldrig upp hela temat heller. Utan vi planerade bara ja, vi ska jobba mé ljud och så nästa planering så planerade man då vad som ska hända den veckan. Helt plötsligt kanske dé tar en sväng, för barnen va´ kanske intresserade av nått som va´ här borta som man kanske inte hade tänkt sej. Då går temat ditåt. Och när temat va´ färdigt så va´ dé färdigt liksom. Sen va´ dé inte roligt mer.*

Sandra: *Dé låter som ett kul tema tycker jag.*

Elin: *Ja, dé va´ jätteroligt.*

Vi tackar så mycket för att vi fick komma och intervjuar er.

Efter att intervjun var slut så kom pedagogerna in på sången igen. De berättade här att det ofta hände att de stod och rockade loss till musiken på radion. Barnen kunde då säga att ”ni är ju tossiga” men i nästa stund deltar de. De tyckte även inte om att låta barnen sitta rakt upp och ner på en samling och sjunga låt efter låt. De tyckte att man ska röra sig. En av pedagogerna berättade att hon ofta brukade rappa bara för att de inte skulle bli enformigt. Barnen tyckte det var jätteroligt när pedagogen rappade ”Lilla snigel” eller matsedeln ”idag é dé torsdag och då ska vi ha soppa”. Pedagogerna bjöd mycket på sig själva och menade på att man inte kan

skämmas inför föräldrar och barnen. De trodde även att detta kunde bero på att man hade ett så pass ungt arbetslag. Alla vågade släppa loss. De tycker även att man får in matematiken i sången till exempel när man räknar in. Ett, två tre.

Intervju 4 med förskola 21

Intervjun startade klockan 13.05-13.24. Pedagogerna som vi intervjuade var förskolelärare och barnskötare. Barngruppen består av barn i åldrarna 1-3 år.

Sandra: *Vilken betydelse har sången och musiken för barns utveckling i förskoleåldern anser ni?*

(Kort paus).

Frida: *Ja, här. Alltså eftersom det är så mycket invandrar barn så tycker vi att den språkliga biten är ju det som är... som vi tänker på mest när vi har alltså sångsamlingar och sånt.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Frida: *Det är liksom att dom ska lära sig språket på ett lätt och roligt sätt. Så vi kör ju inte alltså mycket med tema och så. Utan vi tar mycket med rörelser och motorik och språkutveckling.*

Greta: *Vi har mycket rörelsemusik om man säger så. Vi gör rörelser till när vi sjunger.*

Sandra: *Mmm.*

Greta: *Det är ju lite den biten också. Och man märker ju på barnen att dom lär sig, alltså dom sjunger ju efter så att säga. Och vi hör ju med föräldrarna att dom talar ju om att barnen sjunger hemma, dom här sångerna som vi sjunger här.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Greta: *Så att det fastnar ju. Även om inte vi märker det här då att dom sjunger mé och sånt så. Men hemma så visar det sig. Så att det är ett bra sätt å lära sig som du säger, språket och... (Blir avbruten av Frida).*

Frida: *Ja, motorik och kroppsuppfattning. Mycket kommer ju in genom liksom musiken.*

Lotta: *Jo, det klart har man problem med språket så kan man i alla fall rörelserna och sen lägger man på det andra när man är bättre på det.*

Samtidigt:

Frida: *Ja, precis.*

Greta: *Ja, just det.*

Lotta: *Hur ofta används sång- och musikstunder i ert pedagogiska arbete?*

Greta: *Varje dag.*

Lotta: *Både planerat och spontant?*

Greta: *Ja, mest är det ju just att... På förmiddagen oftast alltså då har vi vår sångsamling. Det är så. Sen har vi det då... (Frida avbryter).*

Frida: *Sen sjunger man ju även för barnen alltså själva då när man sitter med dom och så där. Och när man byter på dem ibland så sjunger man ju naturligtvis för dem och sådär.*

Lotta: *Har ni något särskilt mönster som ni följer när ni har dom här planerade sångstunderna?*

Greta: *Du menar om vi gör på något speciellt sätt?*

Lotta: *Ja. Om ni nu har mycket invandrare.*

Greta: *Ja, alltså. Sångsamlingen går ju till ungefär på samma sätt varenda dag. Vi inleder med, med, med att vi räknar barnen och sen att vi (kort paus) en liten samlingssång så att barnen vet när det börjar så att säj, med en startsång. Och sen så har vi bilder på barnen, som vi sätter upp. Så att vi har dem i en liten påse.*

Lotta: *Mmm.*

Greta: *Och sen så visar vi dom och så får barnen komma fram och sätta dem på en tavla. Och sen har vi mycket sångpåsar där vi har bilder och djur och såna grejor till sångerna och sen. Ja, sen sjunger vi och sen... (Frida avbryter).*

Frida: *Dom här flanello, flanellobilderna mé, har vi ju mé.*

Greta: *Ja.*

Frida: *Som vi sätter upp då och sjunger till olika...*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Frida: *...så lite olika typer. Sen har vi ju djuren i korgen där dom. Som vi döljer och så får barnen plocka ett djur och så sjunger man ju om djuret då. Lite olika typer é det. (Småskrattar).*

Greta: *Men strukturen é ju alltid den samma. Oavsett vad vi alltså gör, så lägger vi upp det på ungefär samma sätt för att barnen ska känna igen det. Och det märks att de vet precis ungefär vad som ska hända, va. Så dom é liksom. Och det é det som dom ofta tycker é roligt, att det är lite... ja, att det kan va lite så där att dom vet om.*

Frida: *Ja, dom vet om att vi räknar till tre innan vi börjar sjunga och sådär. Det har dom ju lärt sig nu till exempel. (Kort paus). Dom, att dom sitter och lyssnar, dom är duktiga på att koncentrera sig och sitta tyst och så på samlingen trots att dom inte é mer än, dom är ju mellan 1 och 3 här ju så att. Dom är väldigt duktiga på det tycker jag.*

Sandra: *Mmm, okej.*

Frida: *Mmm, så det é ju bevis på att dom tycker det é roligt och (kort paus) det funkar bra.*

Greta: *Ofta är ju alltså två personal där inne också så att dom kan sitta. Det är ju svårt att ha en samling själv om där är många barn.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Sandra: *Vem är det som planerar era sång- och musikstunder? Är det en utav er i arbetslaget eller är det alla tillsammans?*

Greta: *Det gör vi väl var och en liksom. Var och en tar fram det som, det som den känner för att göra.*

Frida: *Det är inte alltid det é bestämt att det é jag som tar samlingen idag till exempel, utan det blir lite som det faller sig. Och sen har vi haft en del inskolningar här så att, då är det nån personal som är uppbunden med det. Så då blir det att nån av oss får ta det. Alltså det har vi inte bestämt sådär utan... och oftast blir det att man spontant tar nånting av det vi har där inne. Så att vi planerar väl det inte så väl egentligen utan man använder det man har. För vi tycker att det é bättre att de får lära, att nöta in det som finns än att man ska lära massa nytt hela tiden. Det é bättre att lära sig det som finns.*

Greta: *Man behöver ju mycket den här upprepningen eftersom dels att dom är små och dels att dom inte har det svenska språket. Så kan man känna ibland att "tar vi den saken igen" men man märker att det behövs. Att det upprepas hela tiden för dom. (Kort paus). Dom lär sig på det i alla fall.*

Lotta: *Mmm.*

Lotta: *Används musik vid andra tillfällen än den vid sång- och musikstunderna?*

Frida: *Vi har musik när dom ska sova, lite sån här avslappningsmusik. Det har vi en skiva som vi sätter på, som. Joo, för vi har haft det lite stökigt när dom ska sova nu ett tag va. En del barn som har svårt att komma till ro. Och vi har märkt tycker jag att dom lugnar ner sig lite granna när man har musik.*

Lotta: *Är det sån avslappningsmusik eller klassisk?*

Frida: *Det é sån klassisk lugn musik. Så att har man det lite lugnt på låg volym så. Jag tycker att dom verkar till å...(Avbryts av Greta).*

Greta: *Då är det samma skiva varje dag så dom känner ju igen liksom den musiken som... Sen händer det ju att vi sätter på en skiva här ute, alltså när barnen leker fritt, kan vi också sätta på en skiva eller ett band eller nånting och då kommer dom ju med det samma...*

Frida: *Mmm.*

Greta: *...och vill va med och dansa och.*

Sandra: Kul.

Frida: Dom tycker ju om musik. Det märks ju och dom tycker ju om när man sjunger för dom. Det, det märker man också. Det kan va lite stökigt här och så börjar man sjunga en stund, sen lugnar dom ner sig lite och vill va´ mé och så där. Så att jag tycker dé é ett bra sätt och fånga barnen.

Sandra: Kan ni som pedagoger se om barnen inspireras och utvecklas av era sång- och musikstunder?

Samtidigt:

Frida: Jaa, det gör dom.

Greta: Jaa, det tycker jag. Samma där när föräldrarna berättar också att dom hemma spontant sjunger och sådär. Det é ju bevis på att dom tar det med sig, så att säga.

Frida: Ja, just språkligt kan man ju höra att dom, eh...

Greta: Ja, att dom lär sig nu den här kroppssången som vi har. Nu vet dom ju var ögon och näsa och mun sitter och så här. Det har ju också gått in.

Sandra: Mmm.

Greta: Att... jag tror att det é en klar fördel och é ett bra sätt, ett bra inlärningsätt.

Lotta: Ja, är det roligt så lär man sig ju fortare.

Greta: Ja, visst.

Lotta: Tycker ni att ni har tillräckligt med sång- och musikstunder? Eller skulle ni vilja ha fler eller färre?

(Lång paus).

Frida: Inte planerade tycker jag inte behövs här. Det vi har ju den här stunden på förmiddagen och sen är det många barn som sover på eftermiddagen, alltså planerade stunder tycker jag inte. Kanske ibland att man saknade den spontana, för att det é för många barn. Där skulle man vilja haft kanske när det é lite färre barn, då är det ju lättare att få dom där spontana stunderna.

Sandra: Mmm.

Frida: För har man tolv stycken liksom som springer runt så.

Greta: Just det här att dom ska få röra sig lite fritt till musiken kan jag tycka ibland att man kanske saknar. Då att det skulle vara roligt att ha lite mera sånt. För man ser att dom tycker det är roligt när man sätter igång en skiva här och dom springer runt och det, det, vi är oftast för många för att det ska kunna funka riktigt.

Frida: *Dom andra terminerna har vi haft möjlighet att gå till gymnastiksalen på xx-skolan. Och där har man ju också kunnat utnyttja mycket av det här med musik. Och det har ju varit ett stort utrymme att springa och röra sig på ett annat sätt än vad det har varit här va.*

Greta: *Det är lite det man saknar mé, mé lokal.*

Frida: *Då kan man ju jobba med musik på ett annat sätt eftersom det finns ett utrymme. Här kan dom ju inte springa omkring på samma sätt.*

Greta: *Nää.*

Sandra: *Tycker ni att det é nån skillnad i det man läser i teorin än det som sker praktiskt? Med barnens utveckling kanske eller så.*

Frida: *Det é ju så länge sen jag gick min utbildning så att (skratt) och jag har inte jobbat egentligen med, jag började som vikarie i fjol så att jag har inte hållit på så länge, men jag har ju egna barn så man har ju den erfarenheten där så att. (Paus). Många gånger så är det ju, jag tror alltså som jag kan komma ihåg när man gick sin utbildning så har man ju. Så är man ju väldigt att det ska va si och så på ett visst sätt och. Men alltså, med den erfarenheten man har av att ha egna barn så vet man att det stämmer inte riktigt med verkligheten. Sen att dom följer vissa kurvor och så, det gör dom och det känner man igen med trotsålder och sånna här grejer. Det kommer ju på dom flesta så att säj, men. Jag tror att man måste se lite mer individuellt på dom. Inte så att säj dra alla över en kam, utan dom är ju trots allt olika typer av människor och med olika förutsättningar, så att...*

Lotta: *Mmm.*

Greta: *Sen ingår det ju inte, i alla fall inte när jag gick det här alltså med barn inom ett sånt här område med alltså med invandrabarn. Eftersom det är så mycket språksvårigheter, utan man läste mer om "normala" (småskrattar) förskolor med "normala" barn. De, dé är liksom svårt att relatera till hur mycket det stämmer eller inte. (paus)*

Greta: *Vi har väl inte riktigt samma syn som föräldrarna. Alltså dom har ju sin uppfostringsmetod, om man säger så. Och vi har väl kanske en annan syn på hur man ska uppfostra barnen. Så att, ibland märker vi att det é lite skillnad i det seendet där.*

Lotta: *Jo, men det é ju klart.*

Sandra: *Mmm.*

Greta: *Sen kan man ju över lag säj att dessa barn, alltså är nog senare i sin utveckling för dom har inte fått den stimulansen hemma. Det gäller ju generellt både på språk och finmotorik och grovmotorik. Att dom är liksom lite mindre stimulerade liksom på sånna.*

Frida: *Det märker vi när vi ska plocka fram papper och penna och kriterior och sånt. Dom vet inte riktigt hur dom ska hantera det. Även dom lite äldre barnen.*

Sandra: *Jaha.*

Frida: *Så dom har kanske inte fått syssla så mycket med sånt hemma. Men, där tror jag att vi har en annan syn på hur man ska göra där. Ofta är dom rädda för att barnen ska kladda och så där va. Det gör dom ju mycket med maten här och sånt. Men man förstår ju mycket på föräldrarna att dom är där och torkar hela tiden och matar dom och så där va. Så att eh, vi har inte samma syn på hur man ska låta barnen utvecklas.*

Greta: *Det é nog samma när det gäller musik och sång. Vi svenskar sjunger nog mycket för våra barn över lag tror jag. Alltså redan när dom är pyttesmå och dom ligger på skötbordet eller när man har dom i famnen och så där. Och det tror jag inte att desse föräldrarna gör på samma sätt med sina barn. Det verkar så nykommet på något vis, det här med musik och sång. Mer än man är van vid att det ska va i dom här åldrarna tycker jag.*

Lotta & Sandra: *Mmm.*

Lotta: *Det låter spännande. Alltså det har man ju inte tänkt på.*

Sandra: *Nä, precis.*

Greta: *Nä, att det é viktigt att man pratar med barnen alltså, det spelar inte så stor roll vad man säger. Men att man pratar med dom hela tiden så att dom får språket så att säj. Det é ju också, tycker jag, det fick man ju lära sig i skolan att man skulle börja prata med dom redan från de var nyfödda, ja redan när dom låg i magen. För att dom ska lära sig. Ibland kanske man tycker att det é dumt att säj nånting bara för att det inte har med saken att göra, men just att man pratar med dom hela tiden och inte är tyst. Så fort man har tillfälle, för jag tror det är viktigt. Barn är ju fantastiska på att komma ihåg och alltså lära sig. Det ser man ju. Dom suger ju till sig hur mycket som helst alltså. Så jag tror ju att det é viktigt att dom får träna mycket nu när dom är så här små.*

Lotta: *Mmm.*

Greta: *Att dé é viktigt, en viktig grund.*

Lotta: *Då har dom det tillgodo sen.*

Greta: *Mmm, jag tror det. Att man, även om dom, för man tycker ju dom kan ju inte prata nu och sitta och prata med dom och man får inget svar va. Men jag tror ändå att man måste göra det för så småningom så fastnar det ju. Det é enda sättet för dom att lära, det é höra det.*

Sandra: *Ja, precis.*

Sandra: *Hur skulle den optimala sång och musikstunden se ut tycker ni, om ni så där fick önska lite?*

(Skratt).

Greta: *Det har jag inte funderat på så där. Jag undrar om det går att göra en optimal musikstund sådär för jag tror ibland att det kan bli lite för konstgjort om det é för välplanerat. Man kan ju ha önskningar.*

Frida: *Sen just också med dom här små barnen som inte kan sjunga så mycket nu va. Det é nog lite skillnad om man hade haft hand om äldre barn. För då tycker jag att då kan man haft lite instrument med också. Men här, jag tror inte man kan göra på så mycket annorlunda vis egentligen.*

Greta: *Nä, det som é hela tiden att man måste ha en tanke med det man gör va. Man måste ju veta varför man gör det. Sen är det ju svårt att veta hur det skulle kunna bli alldeles, alldeles perfekt. Jag tror inte...*

Sandra: *Nä, det é ju inte lätt att veta.*

Frida: *Nä, jag har faktiskt aldrig funderat, kanske att man skulle önska att man hade ett större utrymme ibland och va på så man kunde gjort dom här rörelselekarna och rörelsesångerna kanske mer. Det hade kanske varit en önskan. Vi har bara ett litet rum.*

Greta: *Att vi skulle försöka ha det lite mer uppdelat i mindre grupper. Men i personalbristens tider så é det ju svårt att få det att fungera rent praktiskt. Vi är ju ofta för lite folk här. Och är det sen nån som är sjuk så brukar vi inte få vikarie och sånt. Så att det é svårt att genomföra det rent praktiskt.*

Frida: *Men en önskan hade kanske varit att dela upp barnen. Att dom stora barnen ibland fick va för sig själva på nån sångsamling och de mindre barnen för sig. Men det é ju svårt eftersom vi inte é tillräckligt med personal.*

Lotta: *Ja, det é ju synd.*

Frida: *Ja, det é det. Känner att det hade varit skönt att ibland ha mer tid med dom. Och barnen trivs ju ofta i lite mindre grupper. Det märks ju på eftermiddagen när några barn har gått hem. Då är det lugnare och barnen blir lugnare.*

Vi tackar för intervjun.